

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2012 - 2013

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Veronika Beranová

Psychická manipulace členů sekt

Praha 2013

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Marie Vacínová, CSc.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR FULL-TIME STUDIES

2012 - 2013

BACHELOR THESIS

Veronika Beranová

Mental manipulation of members of sects

Prague 2013

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

PhDr. Marie Vacínová, CSc.

Prohlášení

„Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.“

V Praze dne 8. března 2013

Veronika Beranová

Poděkování

„Velmi děkuji paní PhDr. Marii Vacínové, CSc. za vstřícný přístup, cenné připomínky a trpělivost při vedení mé bakalářské práce.

Dále děkuji všem zúčastněným respondentům, a také všem svým blízkým za podporu při psaní práce.“

Anotace

Bakalářská práce se v teoretické části zabývá nejpodstatnějšími pojmy spojenými s problematikou sektářství. Jedná se zejména o definici slova „sekta“, vlastnosti sekt či upozornění na mýty o sektách, dále je v práci popsána osobnost vůdce, techniky či složky psychické manipulace, proces připojení se k sektě a v neposlední řadě jsou zde některé sekty blíže rozebrány. Praktická část bakalářské práce zhodnocuje výsledky kvantitativního výzkumu, který byl proveden formou dotazníku, a to s cílem zjistit obecný názor respondentů na tento jev a u dotazovaných, kteří jsou členem nějakého společenství, jisté bližší informace s členstvím v sektě spojené.

Klíčové pojmy

Alternativní hnutí, člen společenství, dokonalý řečník, osobnost vůdce, psychická manipulace, sekta, techniky podmiňování.

Annotation

Theoretical part of this bachelor thesis deals with the most fundamental concepts associated with the issue of sectarianism. In particular, the definition of the word „sect”, sect’s features or alert myths about sects, further thesis includes description of the leader's personality, techniques and components of psychological manipulation, the process of joining the sect, and last but not least, there are some sects closer described. The practical part of the bachelor thesis evaluates the results of quantitative research, which was conducted through a questionnaire in order to ascertain the general opinion of respondents on this phenomenon and from respondents who are members of a community, obtaining some more specific information related to membership in the sect.

Key words

Accomplished speaker, alternative movement, community member, conditioning techniques, leader's personality, psychological manipulation, sect.

OBSAH

ÚVOD	- 9 -
1 POJEM SEKTA	- 11 -
1.1 VLASTNOSTI SEKT	- 13 -
1.2 SEKTA ČI NÁBOŽENSTVÍ?	- 13 -
1.3 MÝTY O SEKTÁCH	- 15 -
2 VŮDCE SEKTY	- 17 -
2.1 PROFIL VŮDCŮ	- 18 -
2.2 VŮDCE ANEB DOKONALÝ ŘEČNÍK	- 18 -
2.3 ZNAKY MANIPULÁTORA	- 20 -
3 PSYCHICKÁ MANIPULACE	- 23 -
3.1 TECHNIKY PODMIŇOVÁNÍ	- 24 -
3.2 VYMÝVÁNÍ MOZKŮ	- 27 -
3.3 SLOŽKY MANIPULACE	- 28 -
4 JAK TO V SEKTĚ CHODÍ?	- 31 -
4.1 ZÁVISLOST NA SEKTĚ	- 32 -
4.2 OHROŽENÉ SKUPINY LIDÍ	- 33 -
5 DRUHY SEKT	- 35 -
5.1 CÍRKEV JEŽÍŠE KRISTA SVATÝCH POSLEDNÍCH DNŮ (MORMONI)	- 35 -
5.2 ADVENTISTÉ SEDMÉHO DNE	- 36 -
5.3 SVĚDKOVÉ JEHOVOVI	- 38 -
5.4 CÍRKEV SJEDNOCENÍ (MOONISTÉ)	- 39 -
5.5 SVATYNĚ LIDU (CÍRKEV CHRÁMU LIDU)	- 40 -
5.6 Hnutí HARÉ KRIŠNA (ISKCON)	- 41 -
5.7 SATANISMUS	- 42 -
5.8 SCIENTOLOGIE	- 43 -
6 KVANTITATIVNÍ VÝZKUM	- 45 -
6.1 CÍL VÝZKUMU	- 45 -
6.2 POPIS METODY	- 45 -
6.3 HYPOTÉZY	- 46 -
6.4 VÝZKUMNÝ VZOREK	- 46 -

6.5	STATISTICKÉ ZNÁZORNĚNÍ ODPOVĚDÍ.....	- 48 -
6.6	OVĚŘENÍ HYPOTÉZ.....	- 62 -
	ZÁVĚR	- 68 -
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	- 70 -
	SEZNAM POUŽITÝCH ČESKÝCH ZDOJŮ	- 70 -
	SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	- 71 -
	SEZNAM TABULEK A GRAFŮ.....	- 72 -
	SEZNAM PŘÍLOH	- 74 -

ÚVOD

V současné době svět a dění okolo nás, více než kdykoliv předtím, ovlivňuje jedince i celé skupiny obyvatel mnoha různými způsoby. Bohužel ne jenom v tom dobrém slova smyslu. Existuje mnoho faktorů, které ovlivňují život nás lidí i způsobem destruktivním a zničujícím. Mimo těžko ovladatelných vlivů přírodních na nás silně působí také vlivy sociální. Mezi nejnebezpečnější ataky na člověka z vnějšího prostředí, je aktivita skupin, které se snaží různými pseudo-náboženskými aktivitami potlačit psychickou i fyzickou svobodu člověka, přičemž využívají lidskou víru a přirozenou pokoru nejen ke své nadvládě, ale často i k majetkovému prospěchu.

Iniciativa podobných společenství, které obecně nazýváme sektami, je rozšířena po celém světě a její projevy dobře vystopujeme i v poměrně ateistických zemích. Dokladem je Česká republika, která rozhodně nepatří mezi země se silnou náboženskou základnou. I v naší zemi se můžeme setkat s někým, kdo byl nebo je bezprostředně ovlivněn životem v sektě. Na druhé straně velká většina spoluobčanů žádnou takovou zkušenost nemá, a svůj názor, mnohdy plný předsudků na podobné sociální iniciativy, si vytvořila pouze na základě internetových či novinových článků nebo z případů z doslechu od známých. K této skupině obyvatel se řadí i autorka tohoto pojednání.

Předmětem této bakalářské práce je tedy shromáždění objektivních a důležitých skutečností o fenoménu sektářství a to s cílem potvrzení či vyvrácení názorů a případných předsudků, které si bez možnosti podobného shrnutí do problému nezasvěcení lidé včetně autorky vytvořili.

V teoretické části se autorka mimo jiné zabývá vysvětlením pojmu „sekta“, vlastnostmi sekt, rozdílem sekty a náboženství včetně mýtů o náboženských společenstvích. Dále věnuje pozornost vůdcům sekt, jejich typickému profilu, jak moc je pro tyto vůdčí typy důležitý řečnický projev a čím se manipulátor odlišuje od běžného člověka. V následující kapitole jsou rozvedeny techniky a složky manipulace a je zde přiblíženo, jakým způsobem vůdci manipulují s myslí jedince ve svůj prospěch. Dále autorka popisuje proces připojení se jednotlivce k sektě a vytvoření si závislosti na sektě, včetně určení rizikových skupin obyvatel

s dispozicemi stát se členy sekty. V poslední kapitole jsou podrobněji popsány vybrané náboženské spolky, o kterých se autorka domnívá, že jsou v České republice nejznámější. V každém popisu jsou zmíněny fakta o zakládajících členech, řádu společenstva s důrazem na odlišné přesvědčení každé takové náboženské skupiny.

V praktické části autorka rozebere výsledky kvantitativního výzkumu, který měl za cíl zjistit obecný názor respondentů na problematiku sektářství. U dotazovaných, kteří jsou členy nějakého náboženského hnutí, potom autorka předkládá informace spojené s jejich členstvím.

Samotná práce v žádném případě nemá za úkol manipulovat s vírou čtenáře. Pouze se snaží objektivně upozornit na nebezpečí skryté pod záminkou víry v dobro a lásku, které mnohdy vůdci sekt hlásají. Je samozřejmě na vlastní vůli každého, zda bude věřit v boha, v rodinu, dobro či například spravedlnost. Sekty a jim podobné spolky však využívají víru k maximálnímu omezování svobody nejen jedinců, ale i celých skupin, a je na každém z nás, jak se k takovým sociálním vlivům postavíme, zda se jich umíme vyvarovat a případně se jim bránit.

1 POJEM SEKTA

„Sekta (latinsky secta, od slovesa sequi, tj. sledovat, následovat) původně neznamenala nic jiného než „škola“, „učení“, „směr“, „příkaz“.“¹

Konečný² za sekty se zpravidla považuje skupiny lidí či organizace oddělené od něčeho. To něco tvoří jistý komplet a sekta je odštěpenou částí tohoto kompletu. V určitých názorech se od sebe odlišují, a proto dále pokračují dle „vlastních pravidel“, navzdory původnímu celku.

Dle Blažka, Pokorného a Telcové³ existují dva charakteristické přístupy. První je obdobný výše uvedenému. *„Druhý používá tohoto pojmu pro popis skupin izolujících se od společnosti vůbec, nebo od nějakého širšího hnutí a které dogmaticky hlásají určité zásady, názory, zpravidla odtržené od běžné, sociální reality.“⁴*

Podle Wiebeuse⁵ jsou sekty známé společnou domněnkou, že jen ony dokážou správně vykládat bibli, a tedy jen ony vyznávají tu „pravou“ víru. U interpretace svatých spisů se sekty důrazně drží jejich doslovného výkladu, považují se za jediného znalce pravdy a jen oni (příslušníci a vůdci sekt) jsou tedy schopni žít a dále hlásat a kázat pravou víru. Tyto pocity (být jiným, lepším člověkem než ostatní zbožní lidé) členy různých sekt pevně stmelují.

Blažek, Pokorný a Telcová⁶ poukazují na aspekty, kterými mohou sekty disponovat či se jimi odlišovat od církví (i když jsou některé rysy identické):

- ***„Autoritářství***

panovačné vedení, mnohdy charismatický vůdce, netolerující argumenty druhých, prosazující pouze svůj názor jako správný.

---

¹ BÜCHNEROVÁ, B. *Co máme vědět o sektách*. Praha: Amulet, 1999. s. 17. ISBN 80-86299-02-3.

² KONEČNÝ, P. *Sekta*. Plzeň: Econpress, 2000. s. 53.

³ BLAŽEK, R., V. POKORNÝ a J. TELCOVÁ. *Nebezpečí sekt*. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2002. s. 38. ISBN 80-86568-07-5.

⁴ Tamtéž, s. 38.

⁵ WIEBEUS, H. O. *Sekty a lovci duší*. Plzeň: Nava tisk, 2006. s. 16–18. ISBN 80-7211-224-4.

⁶ BLAŽEK, R., V. POKORNÝ a J. TELCOVÁ. *Nebezpečí sekt*. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2002. s. 39. ISBN 80-86568-07-5.

- **Opozice**

proti vyznání, praxi a hodnotám převládající kultury.

- **Výlučnost**

daná skupina je ta jediná, která „má pravdu“ a proto opuštěním skupiny člověk ohrožuje vlastní spasení.

- **Předpisy**

detailní řízení nejen duchovních záležitostí, ale i každodenního života, oblékání, délky vlasů, ozdob, s kým je povoleno hovořit, na jaké téma.

- **Subjektivnost**

důraz na zkušenost – potlačení racionálního myšlení a snížení hodnoty poznání a vzdělání.

- **Pocit pronásledování**

všichni jsou proti nám, musíme se sjednotit, každá kritika je útokem, ohrožující spásu členů skupiny.

- **Důraz na sankce**

kdo neprojevuje patřičnou oddanost, neřídí se pravidly či se bouří, je potrestán, formálně vyloučen nebo je požádán, aby ze skupiny odešel. Někdy se vyskytuje strach, zastrašování a obviňování.

- **Ezoteričnost**

tajnostkářství a utajování, vlastní slovník, tajné rituály, živé zvířecí či lidské oběti, odvolávání se na staré mýty a legendy.

- **Protikněžskost**

opozice vůči církevní hierarchii, kázání laiků.⁷

---

⁷ BLAŽEK, R., V. POKORNÝ a J. TELCOVÁ. *Nebezpečí sekt.* Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2002. s. 39. ISBN 80-86568-07-5.

1.1 Vlastnosti sekt

„Sekty, ať už na své členy působí kladně či zhoubně, musí mít tři základní vlastnosti:

1. žijícího, charismatického vůdce, který je přesvědčen o své nadlidské moudrosti
2. autoritářskou mocenskou strukturu
3. neměnné zákony.“⁸

Dále Portefieldová⁹ tvrdí, že jestliže společenství nesplňuje všechny tyto atributy, nemusí být zákonitě sektou. Pokud ale ano, velmi pravděpodobně sektou opravdu je. Ale i přesto nemusí být svým stoupencům či svému okolí nebezpečná, má však v sobě potenciál určité hrozby.

1.2 Sekta či náboženství?

Podle Portefieldové¹⁰ přesné vymezení pojmu „sekta“ znesnadňuje také fakt, že většina dnešních náboženství byla také dříve sektami pod velením charismatických vůdců a s nutností dodržování striktních zákonů. Toto byla jakási fáze vývoje, kterou si prošlo téměř každé náboženství. Dle jednoho experta v této problematice jsou prý sekty dokonce prvotní pokolení veškerých náboženství. Komise pro psychiatrii a náboženství Ústavu pro rozvoj psychiatrie tvrdí, že pro přeměnu sekty v náboženství jsou směrodatná dvě fakta a to: akceptování společností a čas. Příkladem, Svědci Jehovovi či Církev Ježíše Krista svatých posledních dnů (Mormoni) byli v nedávných letech považováni striktně za sekty a dnes je pohled na ně konzervativnější, ba dokonce někteří je pokládají za běžná náboženství jako kupříkladu katolíky.

V knize Blažka, Pokorného a Telcové¹¹ jsou uvedeny rozdíly mezi sektou a církví, viz tabulka níže:

---

⁸ PORTERFIELDOVÁ, K. M. *O sektách*. Praha: Lidové noviny, 1997. s. 10. ISBN 80-7106-233-2.

⁹ Tamtéž, s. 10.

¹⁰ PORTERFIELDOVÁ, K. M. *O sektách*. Praha: Lidové noviny, 1997. s. 16. ISBN 80-7106-233-2.

¹¹ BLAŽEK, R., V. POKORNÝ a J. TELCOVÁ. *Nebezpečí sekt*. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2002. s. 87. ISBN 80-86568-07-5.

Tabulka 1: Rozdíly mezi sektou a církví

	<u>Sekta</u>	<u>Církev</u>
1.	Členství dáno vůlí (důraz na konverzi a přijetí závazků v dospělosti)	Členství dáno často narozením (důraz na náboženskou výchovu dětí)
2.	Politika exkluzivního členství.	Inklusivní členství – může odpovídat národnímu občanství
3.	Partikularismus – odsuzování těch, kteří neakceptují cestu jedné skutečné pravdy, konstruování obrazu sebe sama jako skupiny vyvolených nebo „věrného zbytku“.	Univerzalismus – akceptace diverzity a důraz na bratrství všech lidí.
4.	Malé skupiny.	Široká, byrokrat. organizace.
5.	Spása dosahována morální čistotou, včetně etické přísnosti a asketismu.	Spása zajištěna milostí Boží, nad kterou bdí církevní organizace.
6.	Kněžství všech věřících, duchovenstvo málo zdůrazňováno nebo vůbec neexistuje, vysoká spoluúčast laiků.	Vůdcovství a kontrola vysoce profesionálním duchovenstvem.
7.	Nepřátelský nebo indiferentní vztah k sekulární společnosti a státu.	Tendence k přizpůsobení, kompromisu a podpoře existujících sociálních podmínek a sociální struktury.
8.	Fundamentalistická teologie – pouze původní zjevení je autentické vyjádření víry.	Ortodoxní nebo modernistická teologie – formulace a interpretace víry v pozdějších obdobích mají svoji vlastní legitimitu.

Zdroj: BLAŽEK, R., V. POKORNÝ a J. TELCOVÁ¹²

¹² BLAŽEK, R., V. POKORNÝ a J. TELCOVÁ. *Nebezpečí sekt.* Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2002. s. 87. ISBN 80-86568-07-5.

1.3 Mýty o sektách

Podle Moyana¹³ je tato problematika často spojována s falešnými mýty a předsudky, a je tedy nutné se o nich zmínit.

- *„Sekta představuje obchodní spolek, který se pouze snaží získat od svých stoupců peníze.“*

Tento omyl je vyvrácen argumentem, že sekty mají více zájmů, než jen shromažďovat finance. Nejprve jde skutečně o upokojení sobeckých přání vůdce, po rozšíření řad stoupců, pak začíná jít o prostředek k dosažení moci.

- *„Mnoho sekt zneužívá své stoupence k prostituci.“*

Tento mýtus, který se v 80. letech minulého století rozšířil na základě obvinění sekty „Boží děti“ z trestného činu podněcování k prostituci, však nebyl nikdy prokázán a ani nebylo dokázáno, že by společenství provozovalo jakoukoli kuplířskou činnost, i když žaloba vznikla na základě zabavených věcí, doktrinálních textů a videí.

- *„Sekty jsou problémem, který se týká těch nejmladších.“*

Byť v 60. a 70. letech minulého století do sekt vstupovali převážně mladí lidé, dnes je tomu jinak. Nyní se objevuje stále více starších jedinců, kteří hledají ve společenství sekt útěchu anebo sílu k překlenutí životní krize, čímž se zvyšuje průměrný věk všech členů.

- *„Stoupci sekt přijdou o rozum.“*

Není pravdou, že všichni členové sekt upadají do psychotických stavů. Ne na každého totiž platí hypnotická působení řízená autoritativními vůdci. Jedinec, který navození takovýchto stavů dosáhne, má k tomu nejspíše nějaké vrozené či jinak získané předpoklady.

---

¹³ MOYANO, A. L. *Sekty – skrytá hrozba současnosti*. Frýdek-Místek: Alpress, 2011. s. 22, 23. ISBN 978-80-7362-882-6.

- *„Svět sektářství je okrajovou záležitostí, která si podmaňuje pouze sociálně slabé vrstvy.“*

Tento předsudek je nesprávný, jelikož sekty nabírají své stoupence bez ohledu na to, do jaké společenské vrstvy patří. Někdy jsou dokonce členem sekty i veřejně známé osobnosti, které se chtějí například jen distancovat od stresujícího stylu života.

2 VŮDCE SEKTY

„Lákají lidi vizemi o „čistotě“ a „vyvolenosti“, straší koncem světa a Posledním soudem, od svých učedníků vyžadují, aby se zcela vzdali své osobnosti a absolutně se jim podřídili – a někdy věrnost až za smrt. Jak je to možné? Proč se lidé těmto samozvaným světcům, guruům a „hlásným troubám božím“ jednoduše prostě nevysmějí do očí?“¹⁴

Büchnerová¹⁵ ve své knize upozorňuje na výrok profesora psychiatrie, Louise Westa, který v časopise TIME objasňuje fakt, jak je možné, že jsou členové sekt „bezhlavě“ oddáni svému vůdci, jako kupříkladu, že se vzdají veškerého majetku, poslouchají jeho nesmyslné příkazy, jako například plnění přesných stravovacích návyků, či přísné dodržování celibátu (oproti vůdci, který má právo si vybírat partnerku dle libosti, třebaže i nezletilé dívky) anebo snášejí kruté tělesné tresty, bití a šikanování. Louis West to ve svém článku vysvětluje takto: *„Psychopati bývají často okouzující, inteligentní a nesmírně přesvědčiví. Velmi rychle si získávají důvěru lidí a dovedou jimi neuvěřitelně obratně manipulovat, takže jim sednou na lep.“¹⁶*

Blažek¹⁷ ve své práci uvádí, že vůdci sekt, někdy nazýváni jako guru, jsou typičtí autoritativní osobnosti se značným sklonem k narcismu (velikášství). Tito lidé působí velmi charismaticky a členové sekt je považují za mocnou autoritu. Některé charakteristické znaky vůdců, jako je například dychtivost po moci, se zřejmě odvíjejí od jejich osobnosti, jiné mohou plynout z přesvědčení o vlastní (skutečné) pravdě, což může mít za následek až spasitelský neboli mesiášský komplex. Jistým způsobem je pochopitelné, že přesvědčení o vyšším poslání stupňuje jejich hrdost, sebejistotu a vyvolává pocit nadřazenosti nad ostatními lidmi. Těmito atributy jsou pak schopni zapůsobit na ostatní a navíc jim dodávají sílu zdolávat překážky a splňovat úkoly.

---

¹⁴ BÜCHNEROVÁ, B. *Co máme vědět o sektách*. Praha: Amulet, 1999. s. 67. ISBN 80-86299-02-3.

¹⁵ BÜCHNEROVÁ, B. *Co máme vědět o sektách*. Praha: Amulet, 1999. s. 9. ISBN 80-86299-02-3.

¹⁶ Tamtéž, s. 9.

¹⁷ BLAŽEK, R. *Destruktivní náboženské kulty na území ČR a jejich náborové metody v porovnání s vybranými obchodními společnostmi*. Pardubice, 2009. Diplomová práce. Filozofická fakulta, Univerzita Pardubice. s. 14.

2.1 Profil vůdců

„Podstatou jednání „vůdců“ jsou vždy rozumově pochopené a sobecky uchopené, zosobněné cíle. Proto jsou jejich skutečné cíle vždy skryty za vhodnými fasádami či maskami, které vůdce před sebou nesou.“¹⁸

Podle Blažka, Pokorného a Telcové¹⁹ bývají vůdci sekt leckdy označováni za psychopaty s morálně lhostejnými osobnostními rysy, bez schopnosti poučit se z vlastních omylů, se sklonem k rychlým, často unáhleným aktivitám a chorobnému překrucování skutečnosti. Jde tedy o jedince duševně narušené, kteří i bez ohledu na své záporné povahové vlastnosti získávají stoupence, z nichž je celá řada přitahována právě patologickými osobnostními rysy vůdce.

Blažek, Pokorný a Telcová²⁰ dále uvádějí, že vedle psychopatů se dá také hovořit o paranoidních jednotlivcích či jedincích, kteří trpí psychotickým onemocněním, což zahrnuje takové příznaky, jako jsou například halucinace (tj. porucha vnímání, při které se vyskytují vjemy bez objektivně vzniklého stimulu), respektive delirantní stavy a podobně. Pak se může také hovořit o jakýchsi „mistrech“, kteří přes své původní osobní vize dospěli až k chorobnému vnímání reality. Dále se může jednat taky o vůdce, kteří se řídí výlučně jen svými ekonomickými a politickými užitky (či rovnou obojím), tedy prospěcháři a nepoctivci, kteří zneužívají důvěřivé lidi a zaměřují se chytře na to, čeho je ve společnosti nedostatek. V neposlední řadě jsou to však jedinci, kteří se dají nazvat v příznivém slova smyslu za učednické myslitele, což rozhodně nevylučuje fakt, že mohou být ve formách jejich myšlení a chování úchylní.

2.2 Vůdce aneb dokonalý řečník

V knize Blažka, Pokorného a Telcové²¹ musí vůdce neboli guru umět přesvědčit své stoupence o čemkoli, a to ať je duševně nemocný či nikoli. Aby toho byl schopný,

---

¹⁸ KONEČNÝ, P. *Sekta*. Plzeň: Econpress, 2000. s. 71.

¹⁹ BLAŽEK, R., V. POKORNÝ a J. TELCOVÁ. *Nebezpečí sekt*. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2002. s. 130. ISBN 80-86568-07-5.

²⁰ Tamtéž, s. 130.

²¹ Tamtéž, s. 131.

musí disponovat určitým nadáním v komunikačních schopnostech a atraktivní rétorice. *„Veškerá důmyslnost takového projevu spočívá v rovnováze mezi nepravděpodobnými úvahami, které vyvolávají tu bezuzdný smích, tu sklíčenost, a v rádobý nevyvratitelném dokazování odůvodněnosti předkládaných tezí. Konstrukce projevu se opírá o vytvoření paralogické úvahy, vycházející z exaktního tvrzení, která se postupně buduje, pokřivuje a nakonec vyústí do tak scestného závěru, že by měla být normálně odmítnuta.“*²²

Blažek, Pokorný a Telcová²³ označují rozumný závěr takovéhoho proslovu za naprosté zhroucení logiky projevu, často provázené paranoidními či megalomanskými výpověďmi. Tento jev je často doprovázen jakousi manipulační „hrou“, kde na jedné straně stojí vůdce a jeho věrní (zrcadla pravdy a dobra) a na straně druhé ti ostatní (ztvárnění lži a zla) a to vše s celkovým záměrem ukázat vůdce jako poctivou, dobrotivou a jedinečnou osobnost, ze všech sil bojující za svou „pravdu“.

- **Paralogické uvažování**

Podle Abgralla²⁴ paralogické úvahy tvoří základnu vůdčovi rétoriky a slouží především k přesvědčování a získávání stoupenců. *„Paralogická úvaha gurua umožňuje legitimovat jakýkoliv postoj. V tom, co říká, se odrážejí jeho hluboká přání. Na paralogice je založena řada sektářských témat. I zde je obtížné určit hranici mezi patologií a simulováním. Až do takové míry jsou těmto úvahám blízké různé triky.“*²⁵

- **Parafrenické prvky**

Dále Abgall²⁶ poukazuje na pojem „parafrenický“, který psychiatrie definuje jako duševní chorobu. Ta se projevuje především odtržením jedince od skutečnosti, což má za následek vidění smyšleného světa s různými neobvyklými představami, názory a delirii.

„Z těchto prvků, vypůjčených z mýtů a světa fantazie, je uhnětena řada teorií rozvíjených sektami. Odrážejí megalomaničnost gurua-učitele a jeho

---

²² ABGRALL, J. M. *Mechanismus sekt.* Praha: Karolinum, 1999. s. 57. ISBN 80-7184-774-7.

²³ BLAŽEK, R., V. POKORNÝ a J. TELCOVÁ. *Nebezpečí sekt.* Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2002. s. 131. ISBN 80-86568-07-5.

²⁴ ABGRALL, J. M. *Mechanismus sekt.* Praha: Karolinum, 1999. s. 58, 59. ISBN 80-7184-774-7.

²⁵ Tamtéž, s. 59.

²⁶ Tamtéž, s. 59.

*šikovnost sladit své imaginárno s nejrůznějšími zdroji. Snaží se zejména obnovit magické myšlení, a to vypůjčováním od esoterismu, čarodějnictví i od nejnovějších proudů.*²⁷

2.3 Znaky manipulátora

Podíváme-li se na vůdce trochu z jiné perspektivy, uvidíme manipulátora jako takového. Například Nazere-Agová²⁸ ve své knize tvrdí, že: „*Sympatický manipulátor je sympatický jen do jisté míry. Jakmile se dotkneme jeho moci nebo jeho teritoria, okamžitě se změní. Jakmile mu něco odmítneme, začne být ironický, sarkastický, naléhavý, dokonce i zlý.*“²⁹. A takové chování se odráží i v jednání vůdců sekt.

Dále Nazere-Agová³⁰ konstatuje, že k odhalení jednání jedince, kterého nazýváme manipulátorem, je důležitá správná identifikace charakteristických znaků, kterými každý takovýto člověk disponuje. Lze prý určit až třicet takovýchto atributů, a abychom člověka mohli prohlásit za manipulátora, musíme jich u něj zaznamenat minimálně deset z níže uvedených:

1. „*Navozuje u ostatních pocit viny a dovolává se přitom rodinných vztahů, přátelství, lásky, profesionální zodpovědnosti atd.*
2. *Přenáší zodpovědnost na druhé nebo se ze své zodpovědnosti snaží vykroutit.*
3. *Nesděljuje jasně své žádosti, potřeby, city a názory.*
4. *Obvykle odpovídá neurčitě.*
5. *Mění své názory, chování a city podle situace nebo osoby, s níž je ve styku.*
6. *Své žádosti zakrývá logickými důvody.*
7. *Dává druhým najevo, že nesmějí nikdy měnit názor, musí být dokonalí, všechno vědět a reagovat okamžitě na žádosti i otázky.*

---

²⁷ ABGRALL, J. M. *Mechanismus sekt*. Praha: Karolinum, 1999. s. 59. ISBN 80-7184-774-7.

²⁸ NAZERE-AGA, I. *Nenechte sebou manipulovat*. Praha: Portál, 1999. s. 36. ISBN 80-7178-256-4.

²⁹ Tamtéž, s. 36.

³⁰ Tamtéž, s. 36.

8. *Zpochybňuje kvality, schopnosti a osobnost druhých, nenápadně druhé kritizuje a soudí, hovoří o nich s despektem.*
9. *Nechává své vzkazy vyřizovat jinými lidmi nebo se uchyluje k nepřímému sdělení (místo osobního rozhovoru telefonuje, nechává vzkazy písemně).*
10. *Zasívá nesvár, podněcuje podezíravost, rozděluje, aby mohl lépe panovat, a je, schopen rozvrátit manželství.*
11. *Dokáže ze sebe dělat oběť, aby ho ostatní litovali (přehání závažnosti nemoci, stěžuje si na nesnesitelné lidi ve svém okolí, na pracovní přetíženost apod.)*
12. *Nedbá na žádosti druhých (i když tvrdí pravý opak).*
13. *Využívá morálních zásad druhých k naplnění vlastních potřeb (k jeho oblíbeným pojmům patří lidskost, milosrdenství, rasismus, hodnocení „dobrá“ nebo „špatná“ matka apod.).*
14. *Skrytě vyhrožuje nebo zcela otevřeně vydírá.*
15. *Neomaleně mění téma uprostřed hovoru.*
16. *Vyhýbá se pracovním schůzkám a poradám, utíká z nich.*
17. *Zaměřuje se na neznalosti druhých a snaží se vyvolat dojem, že „má navrch“.*
18. *Lže.*
19. *Hlásá lež, aby se dověděl pravdu, překrucuje a interpretuje výroky druhých.*
20. *Je egocentrický.*
21. *Závidí třeba i partnerovi nebo vlastním dětem.*
22. *Nesnáší kritiku a dokáže popírat zcela zřejmá fakta.*
23. *Nedbá na práva, potřeby a přání druhých.*
24. *Velmi často žádá, vydává pokyny a nutí druhé jednat na poslední chvíli.*
25. *Jeho slovní projev zní logicky a koherentně, avšak jeho postoje, činy nebo způsob života svědčí o pravém opaku.*
26. *Užívá lichotek, aby se zalíbil, dává dárečky nebo nečekaně prokazuje drobné úsluhy.*
27. *V jeho přítomnosti se lidé cítí nepříjemně a nesvobodně.*

28. *Jde za svými cíli velmi důsledně, ale na úkor druhých.*

29. *Přiměje nás dělat věci, které bychom pravděpodobně o vlastní vůli nedělali.*

30. *Lidé, kteří ho znají, o něm stále hovoří, i když není přítomen.*³¹

---

³¹ NAZERE-AGA, I. *Nenechte sebou manipulovat*. Praha: Portál, 1999. s. 36, 37. ISBN 80-7178-256-4.

3 PSYCHICKÁ MANIPULACE

Hassan³² konstatuje, že i když má psychická manipulace hodně odlišných typů, většina lidí si pod tímto pojmem představuje vymývání mozku. Jelikož se autor ve své knize zaměřuje na rozpoznání zhoubných kultů a chránění před jejich vlivem, popisuje psychickou manipulaci spojenou s touto problematikou jako: „*Myšlenkový systém, který vede k rozpadu lidské identity (víry, chování, způsob myšlení a cítění) a nahrazuje ji identitou novou. Ve většině případů je tato nová identita něčím, proti čemu by původní lidské já ostře protestovalo, kdyby předem vědělo, oč jde.*“³³.

Dále Hassan³⁴ rozebírá negativní dopad psychické manipulace, ačkoli tvrdí, že ne všechny metody jsou vesměs špatné či nečestné, záleží totiž na způsobu aplikace. Za příznivý typ manipulace se považuje například hypnóza, pokud tedy hypnotizér dodržuje požadavky individua a nechce ho zmanipulovat ve svůj prospěch.

Jak je již zmíněno výše, psychickou manipulaci spojovanou se zhoubnými kulty lze asi nejvýstižněji definovat jako systém, který má za cíl rozpad identity jedince. Hassan³⁵ uvádí, že identita osobnosti se dělí na různé složky (názory, chování, způsob myšlení, emoce), které utváří jistý komplet. Původní identita, která byla utvořena převážně rodinným prostředím, výchovou, přátelstvím a obzvláště svobodným rozhodováním, se vlivem manipulace povolí nově vytvořené identitě, která je důsledkem ohromného společenského nátlaku.

Podle Hassana³⁶ se negativní psychická manipulace sekt projevuje jistým vtažením do společenského prostředí, kterého se účastní početné skupiny lidí, kteří se navzájem podporují a upevňují si nově nastolenou identitu, kterou pod nátlakem museli přijmout. Původní identita je vytlačena, třebaže ze začátku není ještě zcela upevněna, může tak jedinec určité názory zprvu předstírat. Postupem času se ale stará

---

³² HASSAN, S. *Jak čelit psychické manipulaci zhoubných kultů*. Brno: Nakladatelství Tomáše Janečka, 1994. s. 28. ISBN 80-85880-03-2.

³³ Tamtéž, s. 28.

³⁴ Tamtéž, s. 28.

³⁵ HASSAN, S. *Jak čelit psychické manipulaci zhoubných kultů*. Brno: Nakladatelství Tomáše Janečka, 1994. s. 86. ISBN 80-85880-03-2.

³⁶ Tamtéž, s. 87.

identita zcela vytěsní a jedinec poté přejímá kompletní ideologii sekty, což má většinou za následek přerušeni dosavadního stylu života.

„Všechny sekty se buď skrytě nebo zjevně uchylují k násilí při obhajobě svého dosaženého postavení. Každá sekta chce znát druhé, je kontrolovat a regulovat, tedy manipulovat, jedincem i celkem, uvnitř i navenek. Vždyť smyslem sekty není pomáhat člověku na jeho cestě ke Světlu skrze pochopení sebe sama. Smyslem sekty je ovládat a využívat druhé ke svým cílům!“³⁷

Konečný³⁸ ve své knize uvádí, že „elita“ neboli vůdce chce vést a dav chce být veden. Dav si žádá být svému vůdci podroben a na oplátku čeká zaručeně spokojený život, bez odpovědnosti za sebe sama. Cíl mají tedy vůdce a dav stejný, ale je nesplnitelný, jelikož se vzájemně vylučuje. A také proto je nezbytné si od davu „spokojenost“ vynutit, k čemuž slouží hojný soubor postupů, jak například vytvářet utajené záměry, lži opomíjením či úplné lži, odvádění pozornosti, hraní si na čestnost, podvádění, a podobně.

Dále Konečný³⁹ považuje za důležité si zopakovat hlavní motiv vzniku sekty, což je vymezení určitého racionálního záměru, který má za cíl přilákat jedince, kteří by tímto cílem chtěli naplnit svou tužbu po seberozvíjení a seberealizaci. Jestliže je záměr stanoven dostatečně atraktivně, je to garance spontánního připojování dalších stoupenců. Což neplatí pro opačnou situaci, kdy je cíl nedostatečně poutavý a společenství si musí přisun dalších lidí zajišťovat právě psychickou manipulací.

„Manipulace je tedy soubor postupů, jak ovlivňovat člověka skrze jeho vnímání tak, aby přijal sektou nabízený cíl.“⁴⁰

3.1 Techniky podmiňování

Abgrall⁴¹ tvrdí, že některé sekty sice dříve využívaly techniky reindoktrinace, mezi které patří zákaz spánku a jídla, mučení nepřetržitým světlem, nucené práce,

---

³⁷ KONEČNÝ, P. *Sekta*. Plzeň: Econpress, 2000. s. 74.

³⁸ Tamtéž, s. 74.

³⁹ Tamtéž, s. 74, 75.

⁴⁰ Tamtéž, s. 75.

veřejné ponižování a další projevy moci, používané zejména v totalitních režimech ke zlomení politických odpůrců, ale v dnešní době většina sekt působící v Evropě využívá mírnějších metod nátlakové manipulace a k původním postupům se uchylují pouze u „rebelů či nespokojenců“.

Níže autorka uvede příklady psychických technik podmiňování dle Abgralla⁴²:

- **Izolace z důvodu scestnosti**

Je v podstatě rozšiřování scestných principů, které při objasňování vzbuzují v posluchačích posměch jako kupříkladu pracovní poměr na miliardu let či schopnost vidět za sebe bez otočení hlavy, proto je také rétoři vnášejí do výkladu až v pokročilé fázi „iniciačního“ procesu.

- **Skotomizace**

Tento pojem je vyvozen ze slova „skotom“ (temná skvrna v zorném poli), a jde o duševní proces, kde má zkonfrontovaný jedinec sklon skotomizovat neboli přehlížet jasně viditelné rozpory mezi řečnickovým kázáním a jeho prováděnými činy.

- **Osvojování nového slova**

Některé sekty vytváření novotvary nebo dávají úplně jiný smysl běžně používaným slovům a to pod záminkou, že teprve oni jim přiřadili ten přesný význam a tedy takto se mají správně používat. Čím rozsáhlejší je „tajný“ slovník sekt (jež chápou pouze jejich členové), tím více přichází jedinec o zdraví rozum a postupem času to u něj vyvolá úplně jiné myšlenkové pochody.

- **Potvrzení poslušnosti**

Každý postup člena v rámci hierarchie sekty dochází prostřednictvím obřadního ceremoniálu spojeného se slibem či podepisováním písemností, což je v podstatě důkaz bezpodmínečného oddání sektě.

---

⁴¹ ABGRALL, J. M. *Mechanismus sekt*. Praha: Karolinum, 1999. s. 121. ISBN 80-7184-774-7.

⁴² Tamtéž, s. 122–136.

- **Hygienická pravidla**

Takováto pravidla často narušují rozhodování o sobě samém, což se děje prostřednictvím postupného znemožňování starat se sám o sebe a své věci. Jisté sekty vyžadují scestné až zločinné dodržování určitých norem (nedovolení krevní transfuze či zákaz prezervativů), jiné sekty zase zasahují třeba do výběru potravin, lékařské péče a prevence.

- **Sexualita**

Některé sekty rozhodují o pravidlech sexuálního chování a to například takto: sexuální zdrženlivost, nezávazný sexuální styk, prostituce či volba partnera pod dohledem.

- **Odnětí jména**

Členství v sektě se potvrzuje tzv. křtem, kde jedinec dostane nové jméno. A to zejména proto, že jistá společenství jsou toho názoru, že se jedinec musí vzdát svého rodného příjmení, jelikož podle vedení sekty je příjmení symbolem vztahu k rodině či sociální skupině a křestní jméno je šířením přání páru či rodiny jedince. Za další důvod ke změně jména se pokládá fakt, že tímto přeruší symbolické vztahy k příbuzným.

A mnohé další jako kupříkladu: zavrženíhodné rituály, soutěžení, nápodoba, identifikace s učitelem a společná podstata, analýza, hypnóza, rituály, atd. Dále Abergall⁴³ ve své knize uvádí i fyzické způsoby podmiňování, čemuž rozumíme třeba: izolace, neuspokojivé stravování, nedostatek spánku, vynucovaná práce, chemické látky, hudba a zvuk, pravicové rituály, odmítání osobního oblečení či nošení přechodových předmětů.

---

⁴³ ABGRALL, J. M. *Mechanismus sekt*. Praha: Karolinum, 1999. s. 153–165. ISBN 80-7184-774-7.

3.2 Vymývání mozků

Podle Moyana⁴⁴ se vědecká komunita s termínem „vymývání mozků“ příliš neztotožnila, možná právě proto vzniklo úsilí zaměnit toto pojmenování za méně nešťastné:

- **Přetváření myšlení**

Tento výraz prezentoval doktor Robert J. Lifton (1961), který byl průkopníkem ve svém oboru.

„Lifton nastínil proces, jakým je možné lidskou mysl přetvořit. Zkoumá jeho první fázi, kterou nazývá „útok na identitu“, během níž jedinec přichází o své já, aby mu mohla být indoktrinována nová schémata myšlení, která se nakonec zmocní jeho vůle, ač jsou jeho osobě sebevíce vzdálená.

Ve druhé fázi je člověku vnucován pocit viny. Církevní hodnostáři dobře vědí, že k obrácení věřících k obrazu svému je nutné v nich vzbudit pocit viny, jenž vede k poslušnosti a podřízenosti. Poté následuje tzv. usměrnění viny, čímž autority ovládají své podřízené a vedou je tam, kam chtějí.“⁴⁵

- **Ovládání mysli**

Tento pojem tak přesně nepopisuje postup vnějšího ovládání, protože stejně tak může ztvárňovat meditační proces sebekontroly, jako zároveň metody výzkumu funkce mozku.

- **Intenzivní převýchova**

„Podle McGuira je převýchova jedince možná pomocí tří různých postupů: nejprve je třeba narušit jeho ideologické chápání a vnímání jeho vlastní identity, dále jej podnítit k přijetí nových ideologických struktur a nakonec v něm tyto ideje posilovat a utvrzovat.“⁴⁶

---

⁴⁴ MOYANO, A. L. *Sekty – skrytá hrozba současnosti*. Frýdek-Místek: Alpress, 2011. s. 30, 31. ISBN 978-80-7362-882-6.

⁴⁵ MOYANO, A. L. *Sekty – skrytá hrozba současnosti*. Frýdek-Místek: Alpress, 2011. s. 31. ISBN 978-80-7362-882-6.

⁴⁶ Tamtéž, s. 31, 32.

- Nucené přesvědčování

Pro vědeckou komunitu je pro nucené přesvědčování nejpříjemnější vysvětlení takové, že proces reorganizace myšlení, kdy jsou volba, priority a podoba percepce i citění jednotlivce zmanipulovány emočním vlivem, omezováním osobní svobody a postojem k objektivním údajům tak, že si jedinec ani neuvědomuje, že je jiným člověkem takto ovládán.

Moyano⁴⁷ pokládá za významné dodat, že důsledky podrobení se „vymývání mozku“ nejsou samy o sobě zhoubné, nebývají totiž pro nezávislé pozorovatele tak zjevné, to ale neplatí pro jevy, které je provázejí (psychóza či schizofrenie), které jsou z psychiatrického stanoviska řazeny do skupiny „atypických asociativních poruch“.

3.3 Složky manipulace

Hassan⁴⁸ ve své knize uvádí, že psychické manipulaci lze do jisté míry porozumět, pokud se rozeberou tři její složky, které vyplývají z teorie Leona Festingera „kognitivní disonance“ – řízení chování, myšlení a citění. Sám autor, dle vlastní zkušenosti, přidal k těmto třem složkám ještě jednu vlastní a to „řízení informace“ a podle jeho názoru lze z těchto složek následně zjistit, jak psychická manipulace funguje.

„Co míní Festinger „disonanci“? V podstatě má na mysli konflikt, k němuž dojde, když se na rozdíl od druhých dvou složek změní buď myšlení, nebo citění, nebo chování. Člověk je schopen snést jen určité množství nesouladu mezi těmito složkami, které vlastně dohromady tvoří jeho identitu. Festingerova teorie praví, a pozdější výzkumy to v podstatě potvrdily, že když se změní jedna z těchto tří složek, zbylé dvě se posunou, aby se mezi nimi zmenšil rozpor.“⁴⁹

---

⁴⁷ MOYANO, A. L. *Sekty – skrytá hrozba současnosti*. Frýdek-Místek: Alpress, 2011. s. 32. ISBN 978-80-7362-882-6.

⁴⁸ HASSAN, S. *Jak čelit psychické manipulaci zhoubných kultů*. Brno: Nakladatelství Tomáše Janečka, 1994. s. 92. ISBN 80-85880-03-2.

⁴⁹ Tamtéž, s. 92.

Dále Hassan⁵⁰ ve své knize rozebírá každou složku psychické manipulace podrobněji:

- **Řízené chování**

Tento termín v podstatě vyjadřuje řízení osobní fyzické reality člověka a to formou kontroly prostředí (místo, kde jedinec žije; oblečení, které nosí; potraviny, kterými se živí; profese, kterou vykonává; jaký dodržuje spánkový režim, a podobně). Nutkání ovládat chování jedinců je také příčinou, proč většina sekt nařizuje svým stoupencům tak přísný režim. Denně se společenství zabývá rituály, školeními, sezeními nebo speciálními úlohami, a to hlavně proto, aby členům nezbyla žádná doba na trávení volného času či jinou svobodnou aktivitu. A to v některých striktnějších sektách potřebují stoupenčí svolení od vůdce téměř na všechnu jejich činnost. Musejí prosit i o naprosté samozřejmosti (jízdenka na dopravu, finance na oděv, zaplacení poplatku u lékaře, atd.) a to z důvodu, že jsou v mnoha případech ekonomicky závislí na dané skupině. Další omezování nastává například v případě, kdy člen chce navštívit rodinu či přítele mimo společenství, v této situaci musí požádat o dovolení. Dá se říci, že tímto jednáním sekta ovládá chování, myšlení a cítění každého člena.

- **Řízené myšlení**

Tato složka manipulace obsahuje pečlivou indoktrinaci („*Znamená úsilí zaměřené k slepému a odevzdanému přijetí určité doktríny, názorů či postojů, které nepřipouští diskusi ani kritiku. Někdy je provázáno nátlakem nebo hrozbami.*“)⁵¹ členů tak, že jim vštíjí přesné předpisy dané skupiny (např.: techniky znemožňující svobodné myšlení či rozhodování, odlišné způsoby projevu). Sekty většinou hlásají učení, které vše radikálně rozděluje (černá x bílá), nic mezitím neexistuje. Veškeré dobré skutky se připisují vůdci a společenství, naopak za činy špatné může okolní svět.

---

⁵⁰ HASSAN, S. *Jak čelit psychické manipulaci zhoubných kultů*. Brno: Nakladatelství Tomáše Janečka, 1994. s. 93. ISBN 80-85880-03-2.

⁵¹ Indoktrinace. In: *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online] Česká republika (Praha): Wikipedie vyhledání, 4. 2. 2013, poslední úpravy 4. 12. 2012 [cit. 2013-02-04]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Indoktrinace>

- **Řízené emoce**

Třetí složka psychické manipulace podmaňuje a celkově omezuje míru citů jedince zejména dvěma prostředky – vinou a strachem. Vina hraje v této složce manipulace velkou roli, jelikož vede k poslušnosti a přizpůsobení se. „*Kultovní vůdci mohou využívat historické viny (například že Spojené státy svrhly atomovou bombu na Hirošimu), nebo viny pro nedostatečnou identitu („nežiji tak, jak bych měl“), viny morální („podváděl jsem při zkoušce“) a viny sociální („lidé umírají hladem“).*“⁵² Hassan⁵³ dále popisuje, že o využívání viny a strachu, jako prostředku psychické manipulace, mnoho stoupenců sekty ani netuší, jelikož jsou zmanipulováni tak, aby veškerá provinění sváděli jen sami na sebe a ještě s radostí přijímali jakákoli upozornění na vlastní nedokonalost.

- **Řízené informace**

Ve čtvrté, a tedy i poslední složce psychické manipulace, jde o řízení a dohled nad informacemi. Sekty zamezují přísunu informací z okolního světa, což má tragické a destruktivní důsledky. Člen skupiny si nemá z čeho utvořit vlastní úsudek, což přijde vůdcům sekt samozřejmě vhod, a z těchto důvodů tito manipulátoři vpouštějí do společenství jen informace, které se jim hodí a uznají je sami za vhodné.

---

⁵² HASSAN, S. *Jak čelit psychické manipulaci zhoubných kultů*. Brno: Nakladatelství Tomáše Janečka, 1994. s. 97. ISBN 80-85880-03-2.

⁵³ Tamtéž, s. 97.

4 JAK TO V SEKTĚ CHODÍ?

„Následovat živého člověka na cestě za poznáním Pravdy, se podobá zamilovanosti. Zamilovat se do svého vůdce, znamená zamilovat se do cíle! Do cíle nejvyššího a tedy nejkrásnějšího. A v takovém případě vydáváme ze sebe to nejlepší. Veškerou svou důvěru, pokoru a poslušnost. Je to oddání se svému cíli bez osobní odpovědnosti. Znamená to vidět ve svém vůdci jen to nejlepší a nevidět nic nesprávného. Je to stav, který vznikne jako následek touhy po uskutečnění našeho snu. Touhy, která je silnější než schopnost vidět realitu. Touhy slepé víry!“⁵⁴

Podle Moyana⁵⁵ jedinec prvotní návštěvy ve společenství vnímá velmi pozitivně, pociťuje nadšení, jelikož se všichni okolo něj chovají přátelsky a vyzařuje z nich láska a pochopení. Ostatní členové nováčkům věnují speciální pozornost a pořád dokola je zahrnují jakousi „lavinou citů“, která je podávána právě formou neustálé pozornosti se spoustou lichotek. Tato strategie má samozřejmě svůj důvod. Takto správně navozená atmosféra dává dojem rodinného celku a bratrství, což také postupně posiluje emocionální pouta mezi ostatními stoupenci sekty. Tyto nově navozené vazby mají jedince spoutat se společenstvím natolik, že jsou poté všichni schopni vnímat a myslet jednotně.

Moyano⁵⁶ ve své knize dále tvrdí, že každá sekta má svoji hierarchickou strukturu, která je provázána různými vazbami a celému společenství, které spolu žije ve jménu bratrství, vládne jediný vůdce. U takových sekt, které již mají hodně stoupenců, je nemožné, aby jejich vůdce byl stále fyzicky přítomen. Tehdy jeho funkci (rolí autority) zastávají osoby, které jsou na hierarchickém žebříčku pod samotným vůdcem a to vše proto, aby ostatním členům navozovali stálý pocit „otcovské“ péče. Jak se každý nový přívrženec postupně seznamuje s chodem organizace, tak nalézá většinou v některém z výše postavených členů svého důvěrníka, poradce neboli „druhého guru“, který jedinci se vším pomáhá, radí mu a vždy se na něj může nový stoupenec s čímkoli

---

⁵⁴ KONEČNÝ, P. *Sekta*. Plzeň: Econpress, 2000. s 14, 15.

⁵⁵ MOYANO, A. L. *Sekty – skrytá hrozba současnosti*. Frýdek-Místek: Alpress, 2011. s. 39, 40. ISBN 978-80-7362-882-6.

⁵⁶ Tamtéž, s. 40.

obrátit. Tímto poutem se formuje určitá závislost, kdy nováčci stále častěji potřebují radu od nadřízeného člena, který za ně v podstatě pokaždé vyřeší jejich těžké situace, se kterými si, co by zmanipulovaní jedinci, sami nevědí rady. Takovýto důvěrník ale nikdy nezapomíná, osobnost vůdce ve svých radách pro nové stoupence, zmínit, jelikož vůdce je přeci „znak duchovní dokonalosti“. Někdy také dokonce napodobuje jeho charisma, opakuje jeho doslovné slovní obraty, gesta či hesla.

4.1 Závislost na sektě

„Mezi toxikomanií a sektářstvím existují do očí bijící podobnosti. Podobně jako toxikoman podléhá povolené či nepovolené droze, podléhá stoupenec sekty systému myšlení, na němž se stává závislým.“⁵⁷

Abgrall⁵⁸ uvádí, že při tomto druhu závislosti dochází u člena sekty ke vzrůstajícímu návyku na rituálním jednání a na specifický jazyk, který se ve společenství používá, a stejně tak jako u člověka závislého na narkoticích, i zde je „droga“ (principy, zásady, učení) vtiskována pozvolna, aby v přívrženci nevyvolala zprvu odmítání ba dokonce „předávkování“. Jakmile se závislost vytvoří, má podobu dvojích pout. Na jedné straně je závislost na systému idejí, a na straně druhé je to závislost sociální, která je způsobena členstvím v dané skupině. Určitá soudržnost všechny stoupence sjednocuje, současně je ale i izoluje od vnější společnosti. V další fázi se postupně zvyšuje podřízenost a nátlak bez možnosti se od toho všeho oprostít. *„V tomto stadiu je stoupenec zároveň závislý na sektě i odříznutý od globální společnosti, psychologicky i fyzicky podrobený povinnostem, které jej zbavují svobodného úsudku i veškeré sociální a ekonomické svobody.“⁵⁹* Abgrall⁶⁰ je toho názoru, že celý výše uvedený proces se ve všech ohledech shoduje s procesem návyku na farmakologických prostředcích a stejně tak končí absolutním podlehnutím. Jak je známo, prodej omamných látek je ve světě více či méně zakázán, to samé se ale nedá

---

⁵⁷ ABGRALL, J. M. *Mechanismus sekt.* Praha: Karolinum, 1999. s. 15. ISBN 80-7184-774-7.

⁵⁸ Tamtéž, s. 15.

⁵⁹ Tamtéž, s. 15.

⁶⁰ Tamtéž, s. 15.

řící o problematice sektářství, jelikož dodnes neexistuje zákon, který by takovouto činnost ošetřoval, s výjimkou rasismu, nacismu či antisemitismu.

Zpět k životu bez sekty

Ve své knize Porterfieldová⁶¹ prezentuje, že v poslední době hodně lékařů a psychoterapeutů usilovalo o nalezení nejvhodnější léčby pro osoby, které odešli z nebezpečných sekt. Dle Carla Pfeiffera „*léčebné prostředky závisí na mnoha věcech včetně toho, jak dlouho pacienti v sektě žili a v jaké tělesné kondici se vracejí*“⁶². Dále je v knize Porterfieldové⁶³ uvedeno, že silné citové vazby s rodinou, návratu k normálnímu stylu života, určitě velmi pomáhají. Kromě toho se všichni terapeuti v jednom shodnou – navrácení je dlouhotrvající proces, ze sekty nelze jen tak odejít, aniž by to nemělo žádné následky.

*„Lidé prostě nemohou pochopit, co ti skupina do tvé mysli vnutí, jak si zahraje s tvými pocity viny a s tvými potřebami. Psychologický tlak je mnohem účinnější než zamčené dveře. Zamčené dveře můžete ve vzteku rozbít nebo alespoň odsoudit, ale řetězy, které spoutávají vaši psychiku nelze jen tak rozbít.“*⁶⁴

4.2 Ohrožené skupiny lidí

Büchnerová⁶⁵ se ve své knize zmiňuje o odborníci v oboru sekt – Helze Lerchenmüllerové, podle které je typický člen sekty ve věku 30–50 let s přijatelným platem, který se rád vzdělává a mnohdy má i vysokoškolský titul.

Podle Blažka, Pokorného a Telcové⁶⁶ úplně přesný profil typického člena sekty popsat nelze, avšak lze stanovit rizikové jedince, kteří jsou díky svým určitým povahovým vlastnostem více náchylní k připojení se ke skupině. „*Jsou to lidé*

---

⁶¹ PORTERFIELDOVÁ, K. M. *O sektách*. Praha: Lidové noviny, 1997. s. 137. ISBN 80-7106-233-2.

⁶² Tamtéž, s. 137.

⁶³ Tamtéž, s. 137.

⁶⁴ Tamtéž, s. 138.

⁶⁵ BÜCHNEROVÁ, B. *Co máme vědět o sektách*. Praha: Amulet, 1999. s. 41. ISBN 80-86299-02-3.

⁶⁶ BLAŽEK, R., V. POKORNÝ a J. TELCOVÁ. *Nebezpečí sekt*. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2002. s. 136. ISBN 80-86568-07-5.

*procházející hlubokou duševní krizí a lidé v tzv. zlomových situacích, kupř. mladí lidé v období maturity, po vykonání státních závěrečných zkoušek na vysokých školách, starší lidé, kteří trpí tzv. syndromem opuštěného hnízda, tj. po odchodu dětí z domova.*⁶⁷

Dále Blažek, Pokorný a Telcová⁶⁸ popisují, že pokud sekta zrovna na podobný objekt nenarazí, snaží se pod záminkou vlídnosti a lásky, zdánlivého pochopení, důvěrou a snahou pomoci oslovit někoho jiného. Pokud se skupině podaří někoho takového přesvědčit, je nadále tento jedinec psychologicky ovlivňován. Mnoho lidí si neuvědomuje, že je vedení sekty v podstatě zpracovává k tomu, aby jim členové odevzdali jejich majetek, peníze a dokonce i určitým způsobem svojí vlastní osobnost. Tím se z prvotního duchovního společenství, stává spíše jakýsi business.

Co se týče získávání nových členů do společenství, Abgrall⁶⁹ ve své knize uvádí, že nejčastěji jsou to jednotlivci ve věku 18–25 let. Co se týče starších stoupenců, ti bývají ve skupině již po delší dobu a na druhou stranu pokud jde o ty nejmladší, orientuje se sekta zejména na studenty v posledních ročnících středních škol či právě zahajující vysokoškolské studium.

Naopak Wiebeus⁷⁰ ve své publikaci tvrdí, že většina stoupenců byla do skupiny získána přes přátele, kolegy s práce či spolužáky jak současnými tak minulými. Mnohdy je tomu právě tak, že nového člena do skupiny přivede někdo, komu jedinec věří, má ho rád, ale současně musí souhlasit se smýšlením sekty.

---

⁶⁷ BLAŽEK, R., V. POKORNÝ a J. TELCOVÁ. *Nebezpečí sekt.* Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2002. s. 136. ISBN 80-86568-07-5.

⁶⁸ Tamtéž, s. 136.

⁶⁹ ABGRALL, J. M. *Mechanismus sekt.* Praha: Karolinum, 1999. s. 89. ISBN 80-7184-774-7.

⁷⁰ WIEBEUS, H. O. *Sekty a lovci duší.* Plzeň: Nava tisk, 2006. s. 34–36. ISBN 80-7211-224-4.

5 DRUHY SEKT

V knize spisovatele Barretta⁷¹ je popsáno nejen světové náboženství (např.: Hinduismus, Buddhismus, Judaismus, Křesťanství, Islám), ale hlavně přehledné rozdělení alternativních hnutí a to přibližně takto:

- **Křesťanská hnutí**, příkladem:

Mormoni, Adventisté sedmého dne, Svědci Jehovovi, Církev sjednocení, Svatyně lidu, Rodina (Děti Boží), Ježíšova armáda anebo Davidiáni.

- **Východní hnutí**, kupříkladu:

ISKCON (Mezinárodní společnost pro vědomí Krišny) – hnutí Haré Krišna, Elan Vital (Misie božského světla) nebo Škola ekonomické vědy.

- **Ezoterická a novopohanská hnutí**, například:

Satanismus, Řád svatého úsvitu, Hnutí Já jsem či Emisaři.

- **Hnutí osobního rozvoje**, příkladem:

Scientologie, Vzhled či Emin

Z výše uvedených společenství autorka dále blíže popíše jen některé z nich, ty které sama zhodnotila jako nejznámější.

5.1 Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů (Mormoni)

Podle Douglase⁷² toto hnutí vychází z tzv. mormonismu, který vznikl roku 1830 zakladatelem Josephem Smithem ml. (1805–1844). Původní pojmenování znělo „Církev Kristova“, poté následovalo „Církev posledních dnů“ a roku 1838 společenství dostalo název, který přetrval až do současnosti. Stoupenci mormonismu věří, že roku

---

⁷¹ BARRETT, D. V. *Sekty, kulty, alternativní náboženství*. Praha: EKON, 1998. s. 25–217. ISBN 80-240-0066-0.

⁷² PARTRIDGE, CH. et al. *Encyklopedie nových náboženství*. Praha: Euromedia Group, 2006. s. 32. ISBN 80-242-1605-1.

1823 chlapec (Joseph Smith) našel prastaré „zlaté desky“, které byly přeloženy s pomocí jedinečných předmětů, jež byly nalezeny společně s deskami. A takto v podstatě vznikla „Kniha Mormon“.

„Pro mormony je podstatné zjevení skrze „Knihu Mormon“, která je také nazývána „Svaté Písmo Páně pro západní polovinu Země“. Podle ní se po stavbě babylonské věže potomci židovského kmene Josef vystěhovali do Ameriky („země zaslíbené“). Po ukřižování se prý Kristus objevil v Americe a povolal dvanáct učedníků. V roce 384 po Kristu měli být bohabojní následovníci kmene Josef poráženi odpadlíky od víry – lamanity (kteří byli Bohem „potrestáni“ tmavou barvou kůže). Synovi proroka Mormona se prý v poslední minutě podařilo zahrabat zlaté desky, na kterých byla zachycena dosavadní historie.“⁷³

Wiebeus⁷⁴ dále ve své publikaci prezentuje, že stoupenci Církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů si jsou jisti, že někde je Bůh z masa a krve, který byl dříve člověkem a poté se skrze zákonitosti vesmíru stal Bohem. Když pak budou (pouze mormoni) věřit, stanou se z nich jednou také Bohové.

5.2 Adventisté sedmého dne

Barrett⁷⁵ ve své knize uvádí, že pojmenování „Adventisté sedmého dne“ vychází z dvou hlavních znaků tohoto společenství:

- konání bohoslužeb sedmého dne v týdnu a očekávání druhého adventu
- druhý příchod Ježíše Krista.

Dle Porterfieldové⁷⁶ je zakladatelem Adventistů sedmého dne William Miller, který kázal, že Ježíš Kristus se zpět na zem navrátí mezi 21. březnem 1843 a 21. březnem 1844 a s tímto úkazem všichni věřící Adventisté vzejdou do nebe. Členové společenství se na počest tohoto dění oblékali do speciálních oděvů, pořádali

---

⁷³ WIEBEUS, H. O. *Sekty a lovci duší*. Plzeň: Nava tisk, 2006. s. 65. ISBN 80-7211-224-4.

⁷⁴ Tamtéž, s. 65.

⁷⁵ BARRETT, D. V. *Sekty, kulty, alternativní náboženství*. Praha: EKON, 1998. s. 89. ISBN 80-240-0066-0.

⁷⁶ PORTERFIELDOVÁ, K. M. *O sektách*. Praha: Lidové noviny, 1997. s. 28. ISBN 80-7106-233-2.

různé schůze a společně tak očekávali velkou událost. Jelikož ve vyhraněném datu Kristus na zem nevzešel, nechal se po 21. březnu 1844 zakladatel Miller slyšet, že se v datu mýlil a vyhlásil ještě jedno datum – 22. října 1844. Když ani v tento den Kristus na zem nepřišel, rozdělilo se společenství na několik skupin a mnozí skupinu opustili nadobro.

Wiebeus⁷⁷ tvrdí, že jedna skupina, která se oddělila od původních adventistů sedmého dne, byla řízena manželi Jamesem a Ellen G. Whiteovými a pod jejich vedením skupina rychle vzkvétala. *„Whiteovi prosadili, že místo neděle bude považována na svátek sobota. To svědčí o tom, že adventisté vykládají Bibli zcela doslovně. Proto jsou také přesvědčeni, že konec světa a tím i návrat Krista jsou bezprostředně blízko. Starozákonní prorok Daniel předpověděl, že Poslední soud nastane za vlády desátého krále pohanské říše. Různými pozorováními historie a výpočty se pokusili adventisté a jiná společenství věřících (např. Svědkové Jehovovi) předpovědět den posledního soudu, tedy konce tohoto světa. Protože ale všechna data jsou již minulostí a svět stále existuje, dospěli adventisté mezitím k názoru, že Kristus v roce 1844 neopustil nebe, aby se sestoupil na Zemi, nýbrž že v tomto okamžiku teprve do „nebeského království“ vešel.“*⁷⁸

Dále Wiebeus⁷⁹ uvádí, že podle adventistů se v současné době odehrává souboj mezi Bohem a satanem, a Bůh z tohoto střetnutí vyjde jako vítěz. Kromě toho stejně tak jako jiné křesťanské skupiny, oslavují i členové Adventistů sedmého dne večeři Páně, a jelikož si odpírají alkohol, popíjejí šťávu z hroznů. Pokřtěni mohou být pouze dospělí jedinci, a jak je psáno v Bibli, všichni členové dávají „desátek“, tedy deset procent ze svých příjmů.

---

⁷⁷ WIEBEUS, H. O. *Sekty a lovci duší*. Plzeň: Nava tisk, 2006. s. 45. ISBN 80-7211-224-4.

⁷⁸ Tamtéž, s. 45.

⁷⁹ Tamtéž, s. 45.

5.3 Svědkové Jehovovi

Podle Wiebeuse⁸⁰ založil toto společenství Charles Taze Russell (1852–1916), který se náboženskými záležitostmi zabýval už v mládí. Russella velmi zaujala představa, že je možné vypočítat návrat Ježíše Krista neboli konec světa. Spolu se svoji chotí založili roku 1879 magazín „Strážná věž“ a později také „Biblickou a traktátovou společnost Strážné věže“. Konec světa s příchodem Krista předpověděl nejprve na rok 1914, poté na 1915, 1916 (sám umírá) a naposledy se opravil na rok 1918. Pokračovatelem v jeho učení se stal Joseph Franklin Rutherford (1869–1942), který předpovídal časný příchod Abraháma, pro kterého také nechal zhotovit luxusní vilu v San Diegu a prohlásil, že do jeho příchodu bude vilu obývat on sám, což také do konce svého života činil. Třetím následovníkem Svědků Jehovových byl Nathan Homer Knorr (1905–1977), který za svého působení provedl závratné změny a přivedl do společenství mnoho nových stoupenců. Zavedl kupříkladu pro své členy „z povolání“ misijní školu (škola kazatelské služby) a pro ostatní stoupence vyhotovil soukromou takzvanou „organizační knihu“, do které si členové museli zapisovat svou činnost, včetně té intimní. Když se pak v roce 1975 neuskutečnil předpovídaný zánik světa, společenství přišlo o statisíce svých členů. Po Knorrově smrti převzal roku 1992 funkci Milton Henschel.

Wiebeus⁸¹ dále konstatuje, že významným konceptem pro Svědky Jehovovi je tzv. armagedon (záhy uskutečněný boj mezi dobrem a zlem). „*Kristus, který podle představ Svědků zemřel na mučednickém sloupu, bude vést tuto bitvu ze svého nebeského trůnu jako vojevůdce Boží. Protože ale podle biblického textu „Zjevení“ bude moci jednou s Kristem v nebi vládnout jen 144 000 lidí, bude pro ostatní Svědky Jehovovi (a to jen pro ně) na Zemi zřízen ráj.*“⁸²

Scotland⁸³ poukazuje na fakt, že společenství Svědků Jehovových řídí vedoucí sbor složený z jedenácti mužů a prezidenta (takto sestaven s vírou, že tímto Bůh Jehova vykonává své královské dílo na Zemi). Vůdčí sbor určuje všechny otázky učení předkládaných veřejnosti. „*Svědkové věří v jednoho Boha, jehož nazývají „Jehova“.*

---

⁸⁰ WIEBEUS, H. O. *Sekty a lovci duší*. Plzeň: Nava tisk, 2006. s. 87. ISBN 80-7211-224-4.

⁸¹ Tamtéž, s. 88, 89.

⁸² Tamtéž, s. 88, 89.

⁸³ PARTRIDGE, CH. et al. *Encyklopedie nových náboženství*. Praha: Euromedia Group, 2006. s. 42. ISBN 80-242-1605-1.

*Odmítají učení o Trojici. Ježíše považují za „mocného, ale nikoli všemocného, jakým je Jehova“. Ježíš je chápán jako „prvorozený všeho stvoření“.*⁸⁴

Scotland⁸⁵ dále upozorňuje, že Svědkové Jehovovi jsou také známi díky svému přístupu k transfuzi krve, respektive jejího odmítání. Mezi jejich další přesvědčení například patří: důraz na rodinný život a kázeň; nevlastní zbraně; nepodílí se na politickém dění, tudíž se neúčastní voleb; neslaví narozeniny, Vánoce, Velikonoce, Nový rok, První máj či třeba Den matek, a to proto, že by tyto svátky mohly být spojovány s „pohanskými bohy“.

5.4 Církev sjednocení (Moonisté)

Podle Blažka, Pokorného a Telcové⁸⁶ byla Církev sjednocení (Společenství Ducha svatého pro sjednocení světového křesťanství) založena Korejcem Sun Myung Moonem (původně Young Myung Moon) a to na základě jeho vidění, které se prý uskutečnilo o Velikonocích roku 1936 v Koreji. Na této vizi, ve které se údajně odehrálo setkání a promluva s Ježíšem (po dobu dalších devíti let ještě s Mohamedem a Buddhou), zřizuje svou náboženskou strukturu. Bůh si prý, podle Moona, přeje „naplnění ideálu pravé rodiny“. To mu zprvu nevycházelo, první zklamání bylo hříchem Adama a Evy, poté Ježíšem, který byl ukřižován dříve, než mohl pravou rodinu vůbec založit. Proto prý Bůh začal hledat Mesiáše (po dobu dvou tisíc let) až do doby, než našel Moona s jeho druhou chotí Hak Ja Han.

„K tomuto učení přicházejí ovšem noví členové zpravidla z řad vysokoškoláků oklikou. Seznámí se s mladými, usměvavými a idealistickými lidmi a bývají obklopeni lichotkami a pozorností do té míry, že jsou nejen ochotni více věřit tomu, co je jim předkládáno jako fakta, ale dříve či později začnou i toužit do takové krásné skupiny patřit. Teprve postupně se nový adept dozví o mesiáši Moonovi a přijme ho a jeho manželku za své Pravé rodiče (zatímco jeho opravdoví rodiče jsou pouze „biologičtí“

---

⁸⁴ PARTRIDGE, CH. et al. *Encyklopedie nových náboženství*. Praha: Euromedia Group, 2006. s. 42. ISBN 80-242-1605-1.

⁸⁵ Tamtéž, s. 42.

⁸⁶ BLAŽEK, R., V. POKORNÝ a J. TELCOVÁ. *Nebezpečí sekt*. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2002. s. 83. ISBN 80-86568-07-5.

a patří k „satanskému systému“). Pak bude vyzván, aby se připojil k mesiášovu úsilí vytvořit nový ideální svět.⁸⁷ Dále Blažek, Pokorný a Telcová⁸⁸ uvádějí, že k úvodnímu rituálu slouží svatební obřad s jedincem, který byl zvolen mesiášem dle fotografie, tedy „nadpřirozeným způsobem“. Dvojice, které se obřadu účastní, se obvykle seznamují až během obřadu nebo těsně před ním.

„Obřad požehnání neboli hromadná svatba stojí v centru Hnutí sjednocení. V ideálním případě každý člen by měl být požehán, jestliže chce vstoupit do Božího nebeského království.“⁸⁹ Lewisová⁹⁰ dále tvrdí, že vůdce Moon se snaží napravit přerušené vztahy, které během dějin nastaly, a to prostřednictvím požehnání – zřizování nové nebeské rodové tradici (Pravá rodina vedena Pravými rodiči).

Lewisová⁹¹ je toho názoru, že členové jsou k tomuto hnutí přitahovány značnou částí také z důvodu, že se zde stoupenci mohou sami přičinit na vzniku království nebeského, které bude vybudováno v momentě, kdy se všichni stanou součástí Církve sjednocení. Pracovní nasazení je tedy nadmíru důležité při vytváření „království nebeského na zemi“.

5.5 Svatyně lidu (Církev chrámu lidu)

Saliba⁹² uvádí, že zakladatelem hnutí Svatyně lidu byl James (Jim) Warren Jones (1931–1978), které bylo mnohdy nazýváno jako Jonestown (dle skupiny lidí, kterou Jones zavedl do Guayany). Jones byl nejprve členem metodistické církve, ze které ale odešel ve chvíli, kdy bylo rozhodnuto o vyloučení jedinců s afroamerickým původem. Po přestěhování se do Indianapolisu zřídil svou vlastní církev s názvem „Křídla vykoupení“, později změněnou na „Svatyně lidu“. I přesto, že Jones postrádal

---

⁸⁷ BLAŽEK, R., V. POKORNÝ a J. TELCOVÁ. *Nebezpečí sekt*. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2002. s. 84. ISBN 80-86568-07-5.

⁸⁸ Tamtéž, s. 84.

⁸⁹ PARTRIDGE, CH. et al. *Encyklopedie nových náboženství*. Praha: Euromedia Group, 2006. s. 72. ISBN 80-242-1605-1.

⁹⁰ Tamtéž, s. 73.

⁹¹ PARTRIDGE, CH. et al. *Encyklopedie nových náboženství*. Praha: Euromedia Group, 2006. s. 74. ISBN 80-242-1605-1.

⁹² Tamtéž, s. 77.

teologické vzdělání, stal se pastorem Křesťanské církve Učedníků Kristových, ke které se postupně se Svatyní lidu přidružili.

„Jones postupně přijímal prorockou roli; kázal o rovnosti ras a o harmonii, ale stejně tak o apokalyptickém konci světa, který má přijít skrze rasovou válku, genocidu a nukleární konflikt. Trval na tom, že je manifestací kristovského principu a že má moc uzdravovat.“⁹³

Dále Saliba⁹⁴ poukazuje na fakt, že ve chvíli, kdy americká Státní služba odmítla osvobodit Chrám lidu od daní, rozhodl se Jones o přesunutí církve do vzdáleného území v Guayaně. Zde pak žila skupina lidí jako společenství se striktními pravidly, principy a zásadami spojené s veřejnou zpovědí a tresty za porušení pravidel.

Blažek, Pokorný a Telcová⁹⁵ tvrdí, že Jones ověřoval věrnost svých stoupenců občasnou „zkouškou oddanosti“, která se skládala z pozření tekutiny, o které vůdce tvrdil, že je otrávená. Ve většině případů se opravdu jednalo jen o zkoušku, až do 17. listopadu roku 1978, kdy do vesnice přiletěla delegace, která si šla ověřit podezření z fyzického zneužívání a psychické manipulace. Když 20 jedinců ze společenství Svatyně lidu požádalo delegaci o návrat zpět ke svým rodinám, vznikl mezi nimi a Jonesem rozpor, který měl za následek zastřelení sedm lidí (tři novináři, tři utečenci a jeden člen delegace). Den poté se znovu konala „zkouška oddanosti“, ale tentokrát s podáním pravého jedu. Ti co jed nepožili, byli následně zastřeleni společně se samotným vůdcem Jimem Jonesem. Věrnost společenství „Svatyně lidu“ stála život 913 lidí, z toho bylo 260 dětských obětí.

5.6 Hnutí Haré Krišna (ISKCON)

Podle Wiebeuse⁹⁶ společenství „Mezinárodní společnost pro vědomí Krišny (ISKCON)“, jak je hnutí oficiálně nazváno, patří k tzv. mládežnickým organizacím, jež

---

⁹³ PARTRIDGE, CH. et al. *Encyklopedie nových náboženství*. Praha: Euromedia Group, 2006. s. 77. ISBN 80-242-1605-1.

⁹⁴ Tamtéž, s. 77.

⁹⁵ BLAŽEK, R., V. POKORNÝ a J. TELCOVÁ. *Nebezpečí sekt*. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2002. s. 79. ISBN 80-86568-07-5.

⁹⁶ WIEBEUS, H. O. *Sekty a lovci duší*. Plzeň: Nava tisk, 2006. s. 138. ISBN 80-7211-224-4.

založil roku 1966 Bengálec A. C. Bhaktivédanta Svámí Prabhupáda (1896–1977). Centra vznikala nejprve v USA, později se rozšířila do SRN, Indie, východní Evropy a afrických států. Po smrti vůdce Prabhupády převzalo řízení společenství jedenáct guruů.

Dále Wiebeus⁹⁷ v knize uvádí, že jeden z nejstarších a nejpodstatnějších spisů hinduismu, a také hnutí Haré Krišna, je kniha s názvem Bhagavadgíta, ve které je zaznamenáno učení Krišny.

„Mezi náboženské zvyky, jimž vůdce učil své následovníky, patřil také zpěv jména Božího, neboli Krišnova, stále dokola, až se zpěváci dostanou do stavu blaženosti. Krišnovi stoupenčí zároveň s konverzí přijmou nové jméno a mnozí muži si oholí hlavu. Členové společenství se oblékají podle vzoru náboženských studentů v Indii a tráví mnoho času na rozích ulic prodejem publikací o jejich učení pro obživu společnosti.“⁹⁸

Nye⁹⁹ také poukazuje na skutečnost, že ani hnutí ISKCON se neobešlo bez několika skandálů, z nichž jeden byl v podobě toho, že hnutí čelilo obvinění z fyzického a sexuálního zneužívání stoupenčů ze strany svých učitelů. Ač se toto patologické chování neobjevuje jen u hnutí Haré Krišna, přetrvává díky jemu jistá zloba vůči tomuto náboženskému společenství.

5.7 Satanismus

„Satan (hebrejsky: odpůrce) je ve Starém zákoně nejprve zcela obecně protivník (například ve válce), žalobce před soudem a konečně také žalobce před Božím soudem. Teprve později jsou satanovi připisováni poddaní, totiž démoni. Ti vznikli jako potomci zakázaných sexuálních vztahů mezi anděly a lidmi. Tím se stává satan ztělesnění zla,

---

⁹⁷ WIEBEUS, H. O. *Sekty a lovci duší*. Plzeň: Nava tisk, 2006. s. 138. ISBN 80-7211-224-4.

⁹⁸ PORTERFIELDOVÁ, K. M. *O sektách*. Praha: Lidové noviny, 1997. s. 34. ISBN 80-7106-233-2.

⁹⁹ PARTRIDGE, CH. et al. *Encyklopedie nových náboženství*. Praha: Euromedia Group, 2006. s. 189. ISBN 80-242-1605-1.

protihráčem Boha. Podle křesťanské víry satan svou moc díky působení Ježíše Krista ztratil. Zničen ale bude až teprve na konci všech dní.“¹⁰⁰

Podle Blažka, Pokorného a Telcové¹⁰¹ je za zakladatele institucionálního satanismu pokládán Aleister Crowley (1875–1947), který se navzdory tvrdé výchově jeho otce, stal členem magické skupiny „Zlatý úsvit“, v níž dostal pseudonym „Perdurabo“ – vytrvám. Crowley se domníval, že zničení křesťanské církve a následné rozšíření tzv. thelémského náboženství, je jeho životním údělem. V dnešní době je ale předním reprezentantem satanismu Anton Szandor La Vey, který založil Satanovu církev a to poslední dubnovou noc roku 1966, což bylo inspirováno přesvědčením z bible, že číslo 6 znázorňuje „knížete temnot“. „V poslední knize Nového zákona /Zj. 13:18/ se objevuje číslo 666 a symbolizuje „Bohu nepřátelskou šelmu“. Boží odpůrce a původce zla nese různá jména – Satan (hebrejský ekvivalent řeckého Diabolos), Belzebub (hebrejsky Pán much), Lucifer (latinsky Světloňoš).“¹⁰²

Partridge¹⁰³ uvádí, že v současnosti je Satanismus pokládán za určitý vzdor vůči křesťanství. Avšak sami satanisté prohlašují, že jejich společenství pouze nepřekrucuje křesťanské učení, ačkoli křesťanskou společnost považují za pokryteckou a zkaženou, ale dává důraz také na egoismus a individuální rozvoj.

5.8 Scientologie

Chryssidess¹⁰⁴ píše o scientologické církvi jako o jedné z mála náboženských společenství, která nemají žádný patrný původ, na který by navazovala. Za vůdce a zakladatele Scientologie se považuje Lafayette Ron Hubbard (1911–1986), který byl v očích svých přívrženců respektován například jako filosof, antropolog, lidumil, učitel, zahradník, umělec, filmový režisér, hudebník, fotograf, spisovatel, básník anebo třeba pilot letadla.

---

¹⁰⁰ WIEBEUS, H. O. *Sekty a lovci duší*. Plzeň: Nava tisk, 2006. s. 215–216. ISBN 80-7211-224-4.

¹⁰¹ BLAŽEK, R., V. POKORNÝ a J. TELCOVÁ. *Nebezpečí sekt*. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2002. s. 70, 71. ISBN 80-86568-07-5.

¹⁰² Tamtéž, s. 71.

¹⁰³ PARTRIDGE, CH. et al. *Encyklopedie nových náboženství*. Praha: Euromedia Group, 2006. s. 336. ISBN 80-242-1605-1.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 378, 385.

Wiebeus¹⁰⁵ v knize uvádí, že po smrti vůdce Hubbarda převzalo řízení Scientologické církve tříčlenné představenstvo, které stojí v čele dodnes. S vedením představenstvo převzalo i Hubbardovo učení, které si propůjčil z velké části od Ordo Templi Orientis (prvky sci-fi z jeho románů a psychologie), a dále v menším měřítku od buddhismu a gnoze. „Podle dokumentů seskupení je třeba rozlišovat učení scientologie jako „studia lidského ducha a jeho vztahu i fyzickému univerzu“ a učením dianetiky. Dianetika se zaměřuje na tělo a je používána „aby byl učiněn konec nemocem, nechtěným pocitům, negativním emocím, bolestem atd.“.“¹⁰⁶

„Cílem scientologie je „civilizace bez šílenství, bez zločinů a bez válek, kde může schopný člověk prosperovat a čestné bytosti mohou mít svá práva a kde je člověk svobodný, aby stoupal k větším výšinám.“¹⁰⁷

Dle Wiebeuse¹⁰⁸ se od ostatních náboženských skupin diferencuje především svým obrovským „obchodním duchem“. Scientologický podnik nabízí například prodej kurzů, terapií či učebních materiálů, přičemž vlastně nejde o zprostředkování víry, ale hlavně o získávání movitých zákazníků pro další spotřebu jejich nabízených služeb. „Náklady na první kurzy nejsou zvláště vysoké. Ten, kdo ale už jednou nohou vkročil do dianetického centra, se scientologů jen tak rychle nezbaví. Nováčkům jsou nabízeny výhodné nabídky, zkušební kurzy atd. Zdá se, že zaměstnanci se zvláště zajímají o osobní rozvoj nováčků. Pro mnoho duševně nalomených lidí je takovýto zájem o jejich vlastní osobu a problémy velmi lákavý.“¹⁰⁹

---

¹⁰⁵ WIEBEUS, H. O. *Sekty a lovci duší*. Plzeň: Nava tisk, 2006. s. 259. ISBN 80-7211-224-4.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 259.

¹⁰⁷ BARRETT, D. V. *Sekty, kultury, alternativní náboženství*. Praha: EKON, 1998. s. 334. ISBN 80-240-0066-0.

¹⁰⁸ WIEBEUS, H. O. *Sekty a lovci duší*. Plzeň: Nava tisk, 2006. s. 260, 261. ISBN 80-7211-224-4.

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 261, 262.

6 KVANTITATIVNÍ VÝZKUM

6.1 Cíl výzkumu

Cílem tohoto šetření je zjistit obecný názor respondentů na problematiku sektářství, a dále z části respondentů, kteří jsou členy nějaké sekty či náboženského hnutí, zjistit jisté informace, které jsou s jejich členstvím spojeny.

Z dotazníku se autorka bude snažit například zjistit, jestli se dotazovaní setkali někdy s nějakou sektou či náboženským hnutím, či se je jejich členové snažili nějak oslovit, případně jak. Dále autorku bude zajímat, co podle nich nejvíce vystihuje pojem „sekta“ a jestli znají někoho, kdo je přímo členem nějakého společenství.

V další části se dotazník bude orientovat pouze na respondenty, kteří jsou stoupenci nějakého společenství. U těchto dotazovaných autorku bude kupříkladu zajímat, jak se do společenství dostali, jestli jsou jejich nejbližší příbuzní také členy společenství a v případě, že nejsou, zdali jim tento fakt vadí. Dále autorka bude zjišťovat, v čem lidé patřící k nějakému společenskému hnutí vidí největší přínos svého členství, a zdali se nějak v tomto společenství angažují, popřípadě jak.

6.2 Popis metody

Jako techniku sběru dat autorka zvolila vytvoření dotazníku, který zpracovala elektronicky a „vyvěsila“ na internet po dobu tří měsíců. Cílem tohoto bylo získat co nejvíce respondentů z různých věkových kategorií a s různým vzděláním.

Dotazník, který v první části obsahuje sedm uzavřených a jednu polovolnou otázku a v druhé (pouze pro členy sekt či náboženských hnutí) další čtyři uzavřené a pět polovolných otázek, autorka zpracovala pomocí internetového programu. Výhodou tohoto bylo, že se všechna respondenty vyplněná data ukládala, což umožnilo lepší a rychlejší následné zpracování. Z těchto informací pak autorka vytvářela kontingenční tabulky a grafy, a to za účelem statistického a přehledného znázornění odpovědí respondentů. Stejným způsobem pak autorka ověřovala předem stanovené

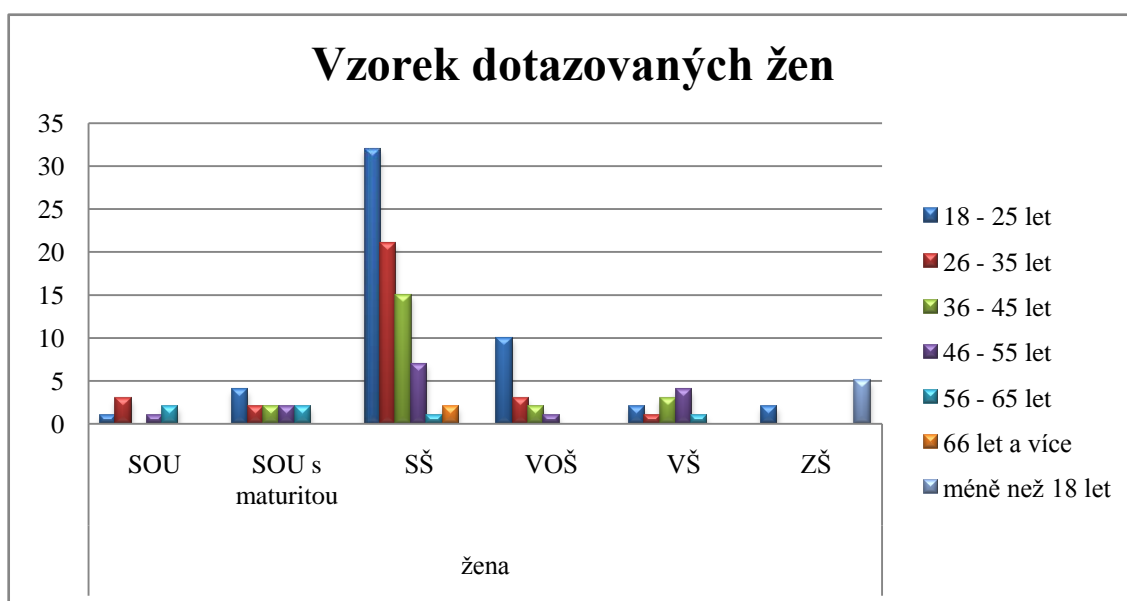
hypotézy. Celkem dotazník vyplnilo 235 jedinců, z toho 13 členů náboženských společenství.

6.3 Hypotézy

1. Spíše ženy znají někoho, kdo je členem nějakého společenství.
2. Největší počet lidí, co se domnívají, že sekty či náboženská hnutí nepříznivě ovlivňují lidi a jejich členy, jsou ve věku 18–25 let.
3. Spíše muži jsou členy nějakého společenství.
4. Z řad respondentů, kteří jsou členem nějakého společenství, je největší počet lidí s vysokoškolským vzděláním.
5. Respondenti, kteří jsou členem nějaké sekty či náboženského hnutí, mají převážně rodiny, které s nimi členství nesdílí a tato skutečnost jim vadí.

6.4 Výzkumný vzorek

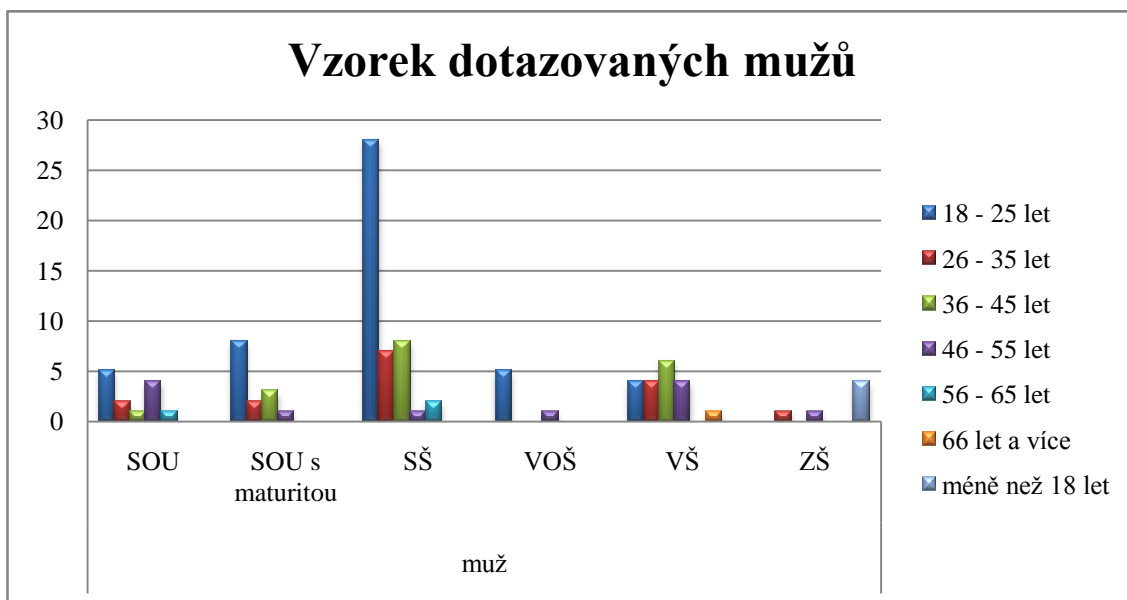
Graf 1: Ženský výzkumný vzorek

Zdroj: Autorka práce (vlastní empirické šetření)

Výše uvedený graf znázorňuje vzorek žen (56 %), které vyplnily dotazník. Nejčastěji dotazník vyplňovaly ženy, které mají vystudovanou střední školu a to vzestupně ve věku 18–25 let, dále 26–35 let a následně pak ve věku 36–45 let.

Graf 2: Mužský výzkumný vzorek

Zdroj: Autorka práce (vlastní empirické šetření)

V tomto grafu je uveden vzorek dotazovaných mužů (44 %). Z grafického znázornění je patrné, že nejvíce dotazovaných mužů je ve věku 18–25 let se středoškolským vzděláním.

6.5 Statistické znázornění odpovědí

Otázka č. 1: Setkali jste se někdy s nějakou sektou (společenským)?

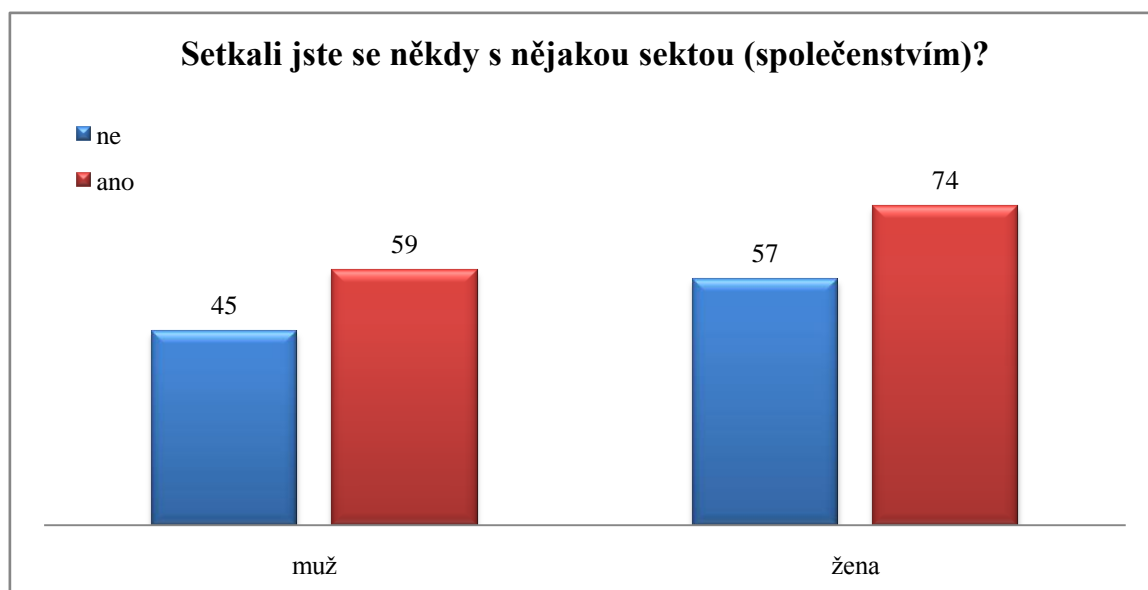
Níže uvedené statistické znázornění ukazuje, že se respondenti spíše setkali s nějakou sektou (společenským) než nikoli, ženy pak ještě častěji než muži.

Tabulka 2: Statistické znázornění otázky č. 1

Odpověď	Počet	Počet v %
Ne	102	43 %
Ano	133	57 %
Celkový součet	235	100 %

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Graf 3: Grafické znázornění otázky č. 1

Zdroj: Autorka práce (vlastní empirické šetření)

Otázka č. 2: Pokud ano, jak se toto společenství nazývalo?

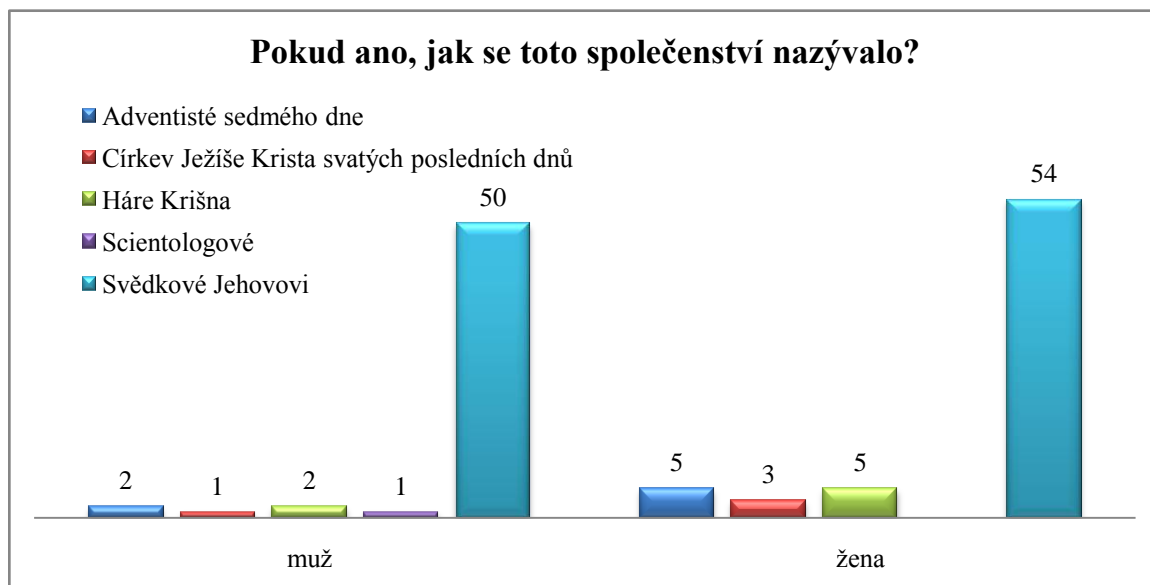
Na tuto otázku odpovídali pouze lidé, kteří v předchozí otázce odpověděli „ano“. Ze znázornění je zřetelně viditelné, že převážná většina nejvíce zná společenství Svědků Jehovových.

Tabulka 3: Statistické znázornění otázky č. 2

Odpověď	Počet	Počet v %
Scientologové	1	0,8 %
Církev Ježíše Krista svatých posledních dnů	4	3,0 %
Adventisté sedmého dne	7	5,3 %
Háre Krišna	7	5,3 %
Svědkové Jehovovi	104	78,2 %
Nepamatuji se	10	7,5 %
Celkový součet	133	100 %

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Graf 4: Grafické znázornění otázky č. 2

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Otázka č. 3: Pokud se Vás stoupenci nějaké sekty pokoušeli někdy oslovit, jakým nejčastějším způsobem?

Tato statistika znázorňuje způsoby oslovování široké veřejnosti sektami. Z níže uvedeného je patrné, že podle odpovědí, nejčastěji členové sekt oslovují přímo na ulicích s letáčky a časopisy či zvoní u vchodových dveří.

Tabulka 4: Statistické znázornění otázky č. 3

Odpověď	Počet	Počet v %
Pomocí internetu či spamů do mailových schránek	2	1 %
Vhazované letáčky do schránek	11	5 %
Zvonění u vchodových dveří bytů	87	37 %
Oslovování s časopisy či letáčky na ulicích	103	44 %
Nepokoušeli	32	14 %
Celkový součet	235	100 %

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Graf 5: Grafické znázornění otázky č. 3

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Otázka č. 4: Co podle Vás nejvíce vystihuje pojem „sekta“?

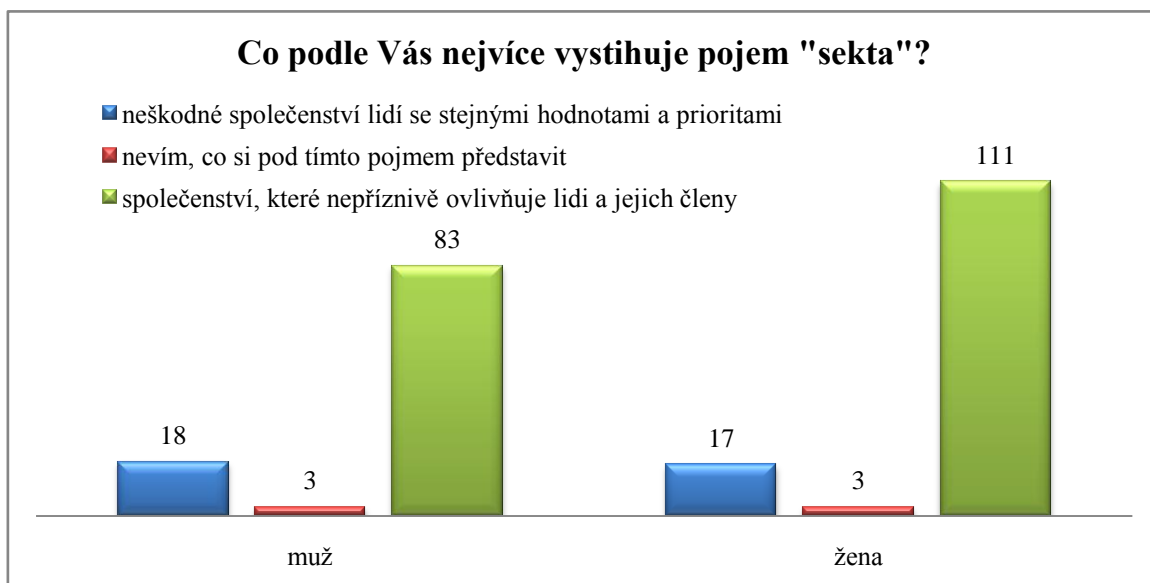
Z tohoto znázornění je jasně čitelné, že převážná většina dotazovaných se domnívá, že nejdůležitější lze popsat sektu jako společenství, které lidi nepříznivě ovlivňuje.

Tabulka 5: Statistické znázornění otázky č. 4

Odpověď	Počet	Počet v %
Nevím, co si pod tímto pojmem představit	6	3 %
Neškodné společenství lidí se stejnými hodnotami a prioritami	35	15 %
Společenství, které nepříznivě ovlivňuje lidi a jejich členy	194	83 %
Celkový součet	235	100 %

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Graf 6: Grafické znázornění otázky č. 4

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Otázka č. 5: Znáte někoho ve svém okolí, kdo je členem nějakého společenství?

Na tuto otázku respondenti nejčastěji odpovídali, že neznají nikoho, kdo by byl členem nějakého společenství, což je ze znázornění zřejmé.

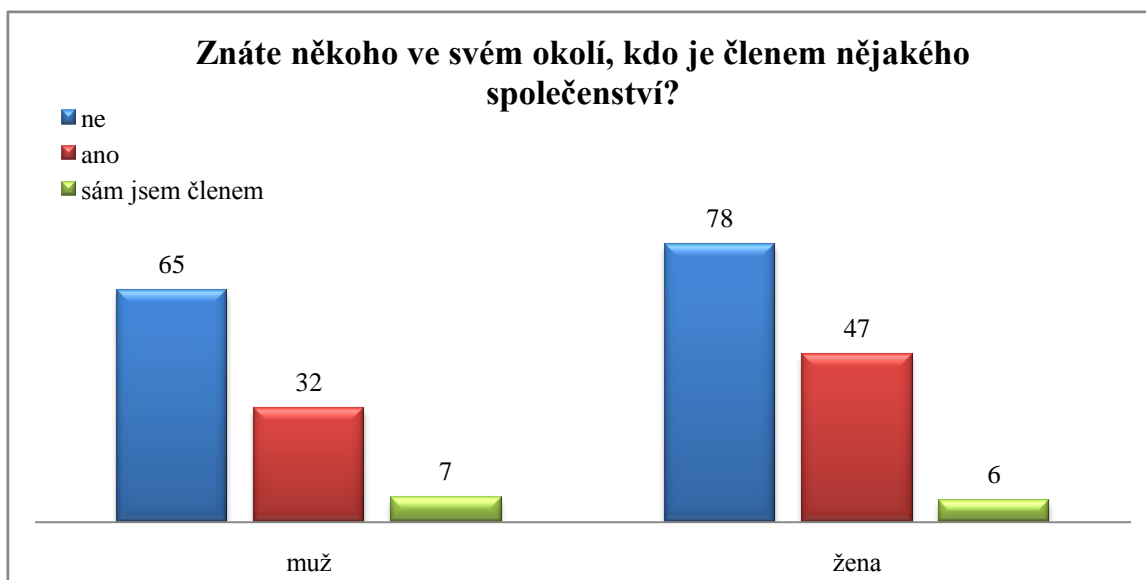
V níže uvedené statistice je viditelné, že sedm mužů a šest žen vypovědělo, že jsou sami členy nějakého společenství, což bylo důležité pro další část dotazníku, která se zaměřuje už jen na členy společenských hnutí.

Tabulka 6: Statistické znázornění otázky č. 5

Odpověď	Počet	Počet v %
Sám jsem členem	13	6 %
Ano	79	34 %
Ne	143	61 %
Celkový součet	235	100 %

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Graf 7: Grafické znázornění otázky č. 5

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Otázka č. 6: Jakého společenství jste členem?

Následující znázornění je již zacíleno pouze na členy nějakého společenství.

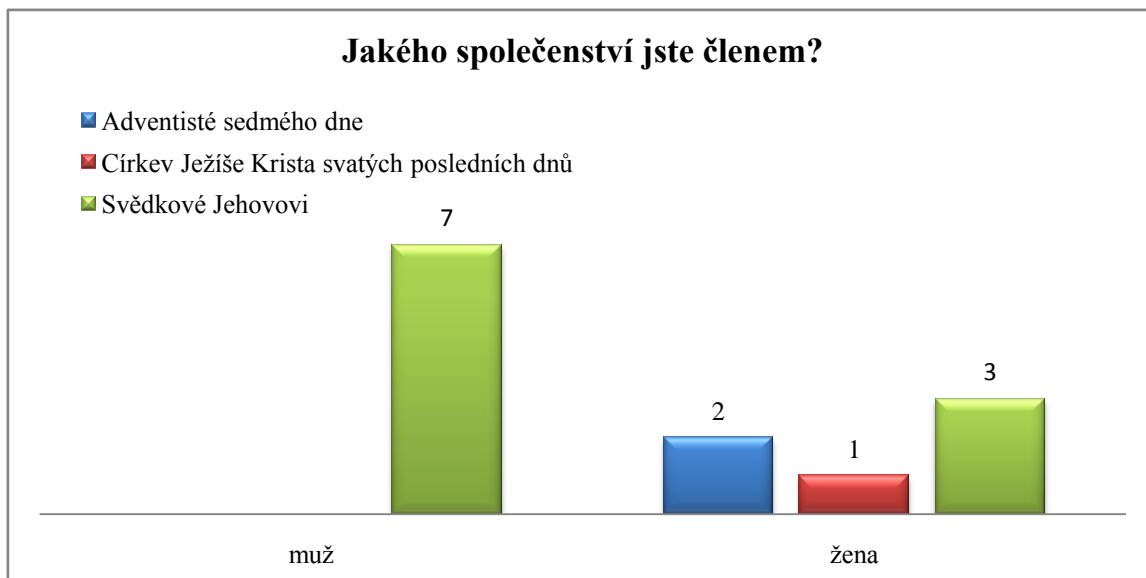
Tato statistika ukazuje, že deset respondentů jsou členy Svědků Jehovových, dvě dotazované pak hnutí Adventistů sedmého dne a jedna žena členem Církve Ježíše Krista svatých posledních dnů.

Tabulka 7: Statistické znázornění otázky č. 6

Odpověď	Počet	Počet v %
Církev Ježíše Krista svatých posledních dnů	1	8 %
Adventisté sedmého dne	2	15 %
Svědkové Jehovovi	10	77 %
Celkový součet	13	100 %

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Graf 8: Grafické znázornění otázky č. 6

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Otázka č. 7: Jak jste se do společenství dostal/a?

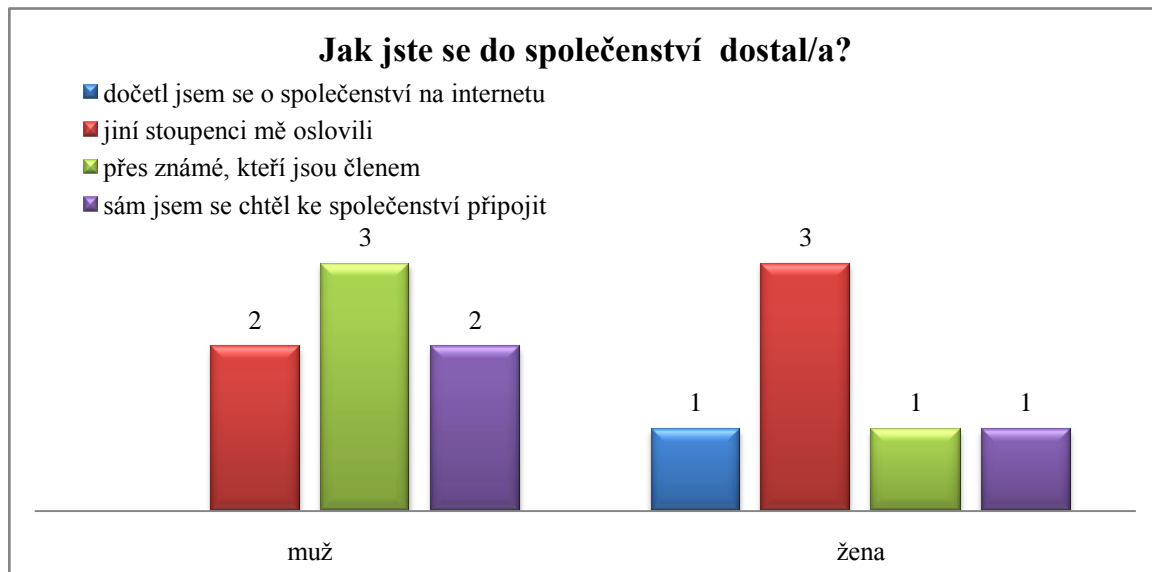
Z tohoto znázornění je zjevné, že se respondenti nejčastěji ke společenství připojili přes jiné stoupence, kteří jej oslovili, a dále přes známé, kteří jsou sami členy hnutí.

Tabulka 8: Statistické znázornění otázky č. 7

Odpověď	Počet	Počet v %
Dočetl jsem se o společenství na internetu	1	8 %
Sám jsem se chtěl ke společenství připojit	3	23 %
Přes známé, kteří jsou členem	4	31 %
Jiní stoupenci mě oslovili	5	38 %
Celkový součet	13	100 %

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Graf 9: Otázka č. 7

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Otázka č. 8: Proč jste se rozhodl/a stát členem tohoto společenství?

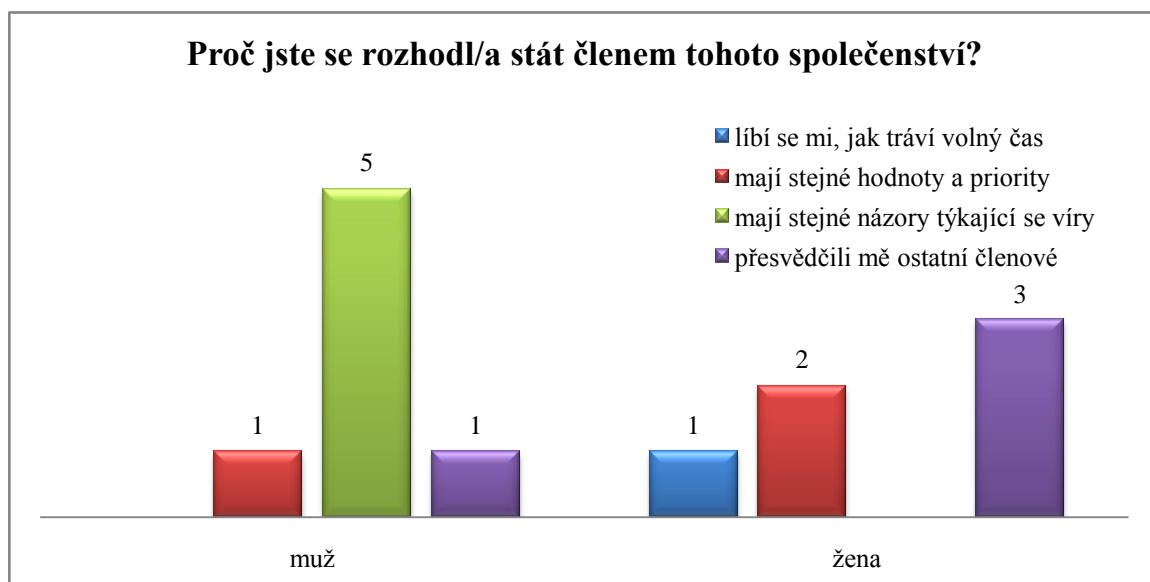
Níže uvedená statistika ukazuje, že se dotazovaní rozhodli pro své členství v hnutí nejčastěji z důvodu stejných názorů ohledně víry. Dále respondenti uváděli, že je k připojení přesvědčili ostatní členové či, že má společenství stejné hodnoty a priority.

Tabulka 9: Statistické znázornění otázky č. 8

Odpověď	Počet	Počet v %
Líbí se mi, jak tráví volný čas	1	8 %
Mají stejné hodnoty a priority	3	23 %
Přesvědčili mě ostatní členové	4	31 %
Mají stejné názory týkající se víry	5	38 %
Celkový součet	13	100 %

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Graf 10: Grafické znázornění otázky č. 8

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Otázka č. 9: Co je podle Vás největším přínosem Vašeho členství?

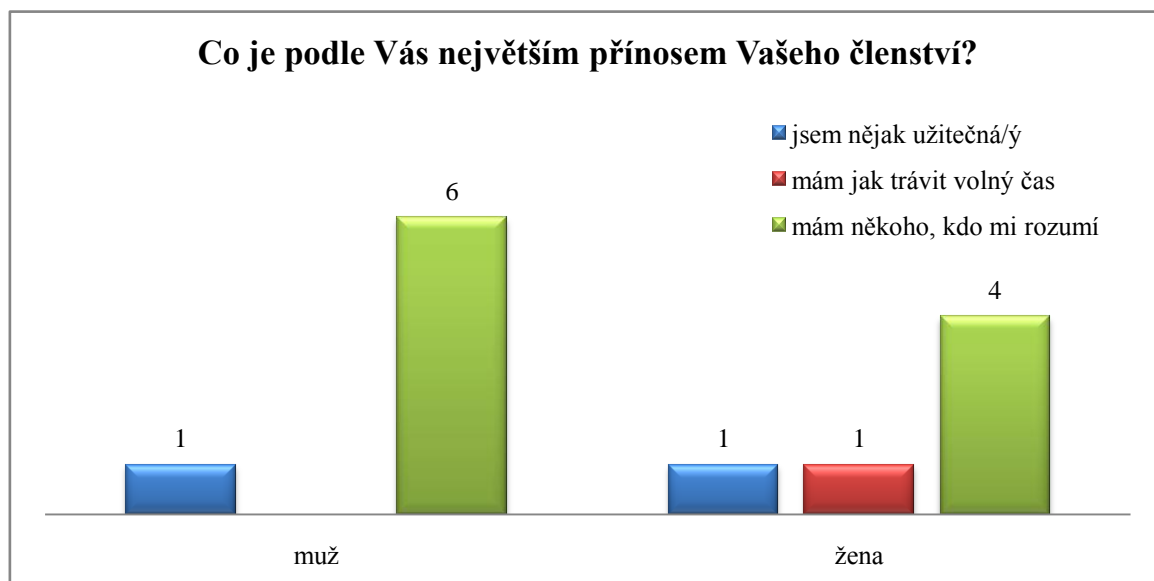
Ze znázornění níže je jasně patrné, že největším přínosem členství ve společenství je fakt, že respondenti mají někoho, kdo jim rozumí.

Tabulka 10: Statistické znázornění otázky č. 9

Odpověď	Počet	Počet v %
Mám jak trávit volný čas	1	8 %
Jsem nějak užitečná/ý	2	15 %
Mám někoho, kdo mi rozumí	10	77 %
Celkový součet	13	100 %

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Graf 11: Grafické znázornění otázky č. 9

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Otázka č. 10: Je Vaše nejbližší rodina také členem společenství?

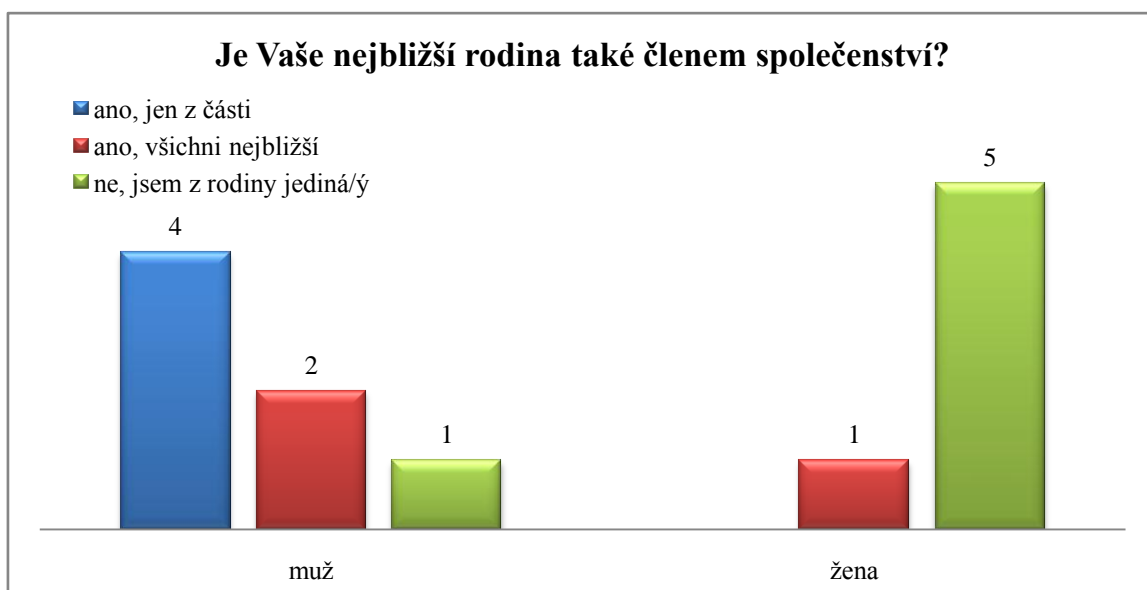
Tato statistika ukazuje, že nejčastěji jsou respondenti jediní z rodiny členy nějakého hnutí a dále, že jen někteří z rodiny patří mezi členy společenství.

Tabulka 11: Statistické znázornění otázky č. 10

Odpověď	Počet	Počet v %
Ano, všichni nejbližší	3	23 %
Ano, jen z části	4	31 %
Ne, jsem z rodiny jediná/ý	6	46 %
Celkový součet	13	100 %

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Graf 12: Grafické znázornění otázky č. 10

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Otázka č. 11: Pokud nejsou všichni příbuzní členy společenství, vadí jim Vaše členství?

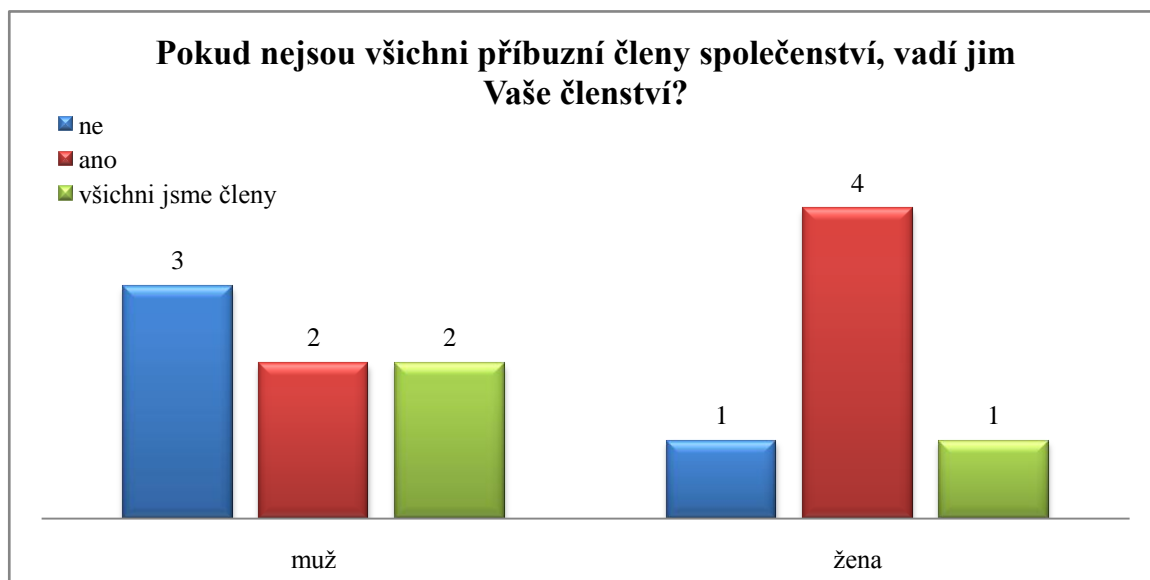
Ze znázornění je zřejmé, že šest dotazovaných uvedlo, že ostatním příbuzným jejich členství ve společenství vadí a čtyři respondenti vyplnili odpověď, že ostatním členům rodiny tato skutečnost nevadí.

Tabulka 12: Statistické znázornění otázky č. 11

Odpověď	Počet	Počet v %
Všichni jsme členy	3	23 %
Ne	4	31 %
Ano	6	46 %
Celkový součet	13	100 %

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Graf 13: Grafické znázornění otázky č. 11

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Otázka č. 12: Jak často se s ostatními členy společenství scházíte?

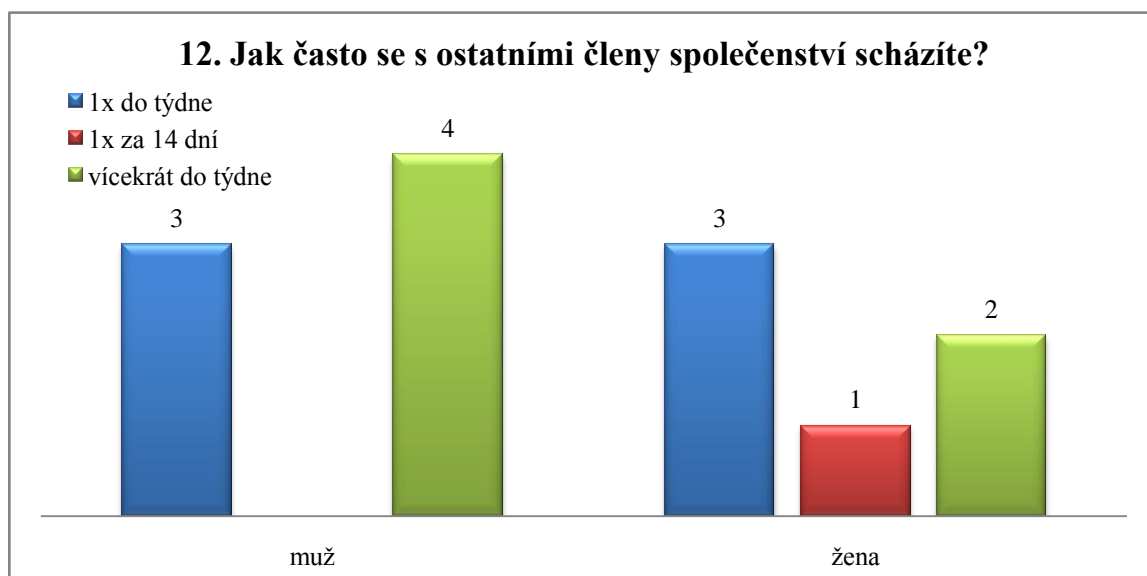
Ve statistice znázorňující otázku na četnost schůzek daných společenství je uvedeno, že nejvíce se členové scházejí vícekrát do týdne, dále jedenkrát za týden a pouze jedna dotazovaná navštívuje společenství jedenkrát za čtrnáct dní.

Tabulka 13: Statistické znázornění otázky č. 12

Odpověď	Počet	Počet v %
1x za 14 dní	1	8 %
1x do týdne	6	46 %
Vícekrát do týdne	6	46 %
Celkový součet	13	100 %

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Graf 14: Grafické znázornění otázky č. 12

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Otázka č. 13: Máte nějaký určitý úkol ve společenství, či přispíváte něčím do spolku?

Z níže uvedeného znázornění je zřetelně viditelné, že převážná většina dotazovaných členů určitých hnutí má jisté úkoly, kterými je společenství pověřilo.

Tabulka 14: Statistické znázornění otázky č. 13

Odpověď	Počet	Počet v %
Ne	2	15 %
Ano	11	85 %
Celkový součet	13	100 %

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Graf 15: Grafické znázornění otázky č. 13

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Otázka č. 14: Pokud ano, jak se tato pomoc projevuje?

Ze znázornění poslední otázky z dotazníku je patrné, že většina respondentů má v organizaci, které jsou členem, jistý daný úkol.

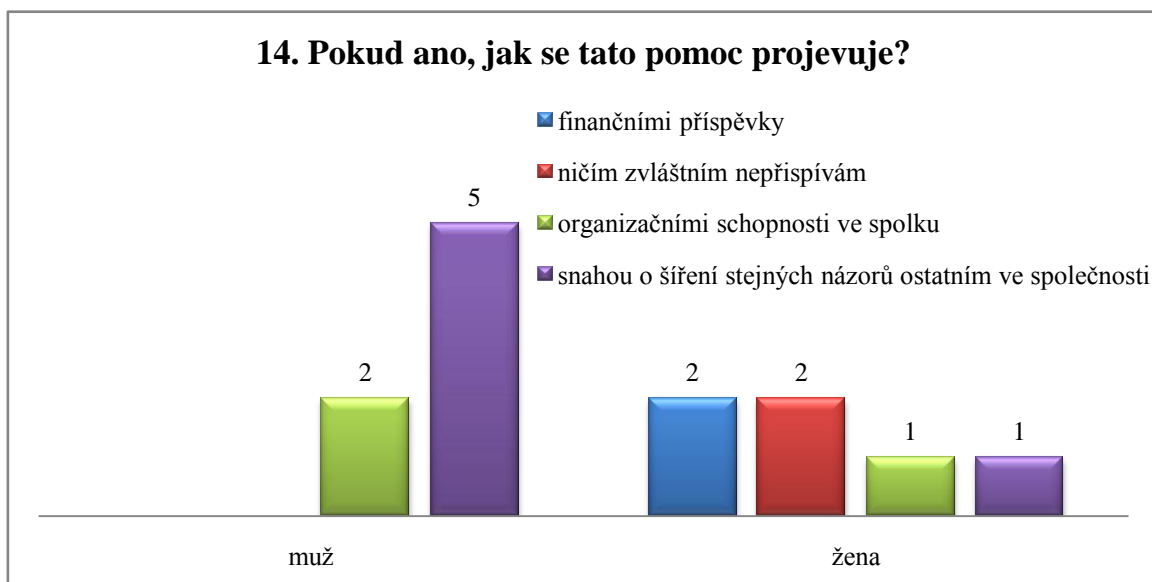
Nejčastěji šíří stejné názory široké veřejnosti, dále například pomáhají s organizací ve spolku či přispívají finančním obnosem. Dvě dotazované uvedly, že ničím zvláštním do společenství nepřispívají.

Tabulka 15: Statistické znázornění otázky č. 14

Odpověď	Počet	Počet v %
Finančními příspěvky	2	15 %
Ničím zvláštním nepřispívám	2	15 %
Organizačními schopnosti ve spolku	3	23 %
Snahou o šíření stejných názorů ostatním ve společnosti	6	46 %
Celkový součet	13	100 %

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Graf 16: Grafické znázornění otázky č. 14

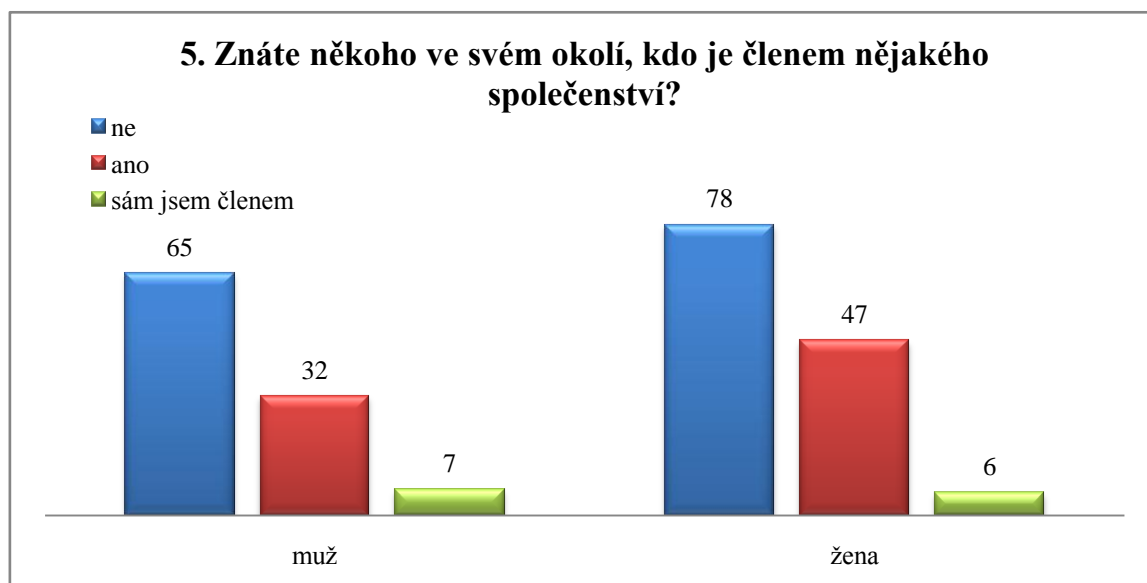

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

6.6 Ověření hypotéz

1. Spíše ženy znají někoho, kdo je členem nějakého společenství.

Graf 17: Pravdivost hypotézy č. 1

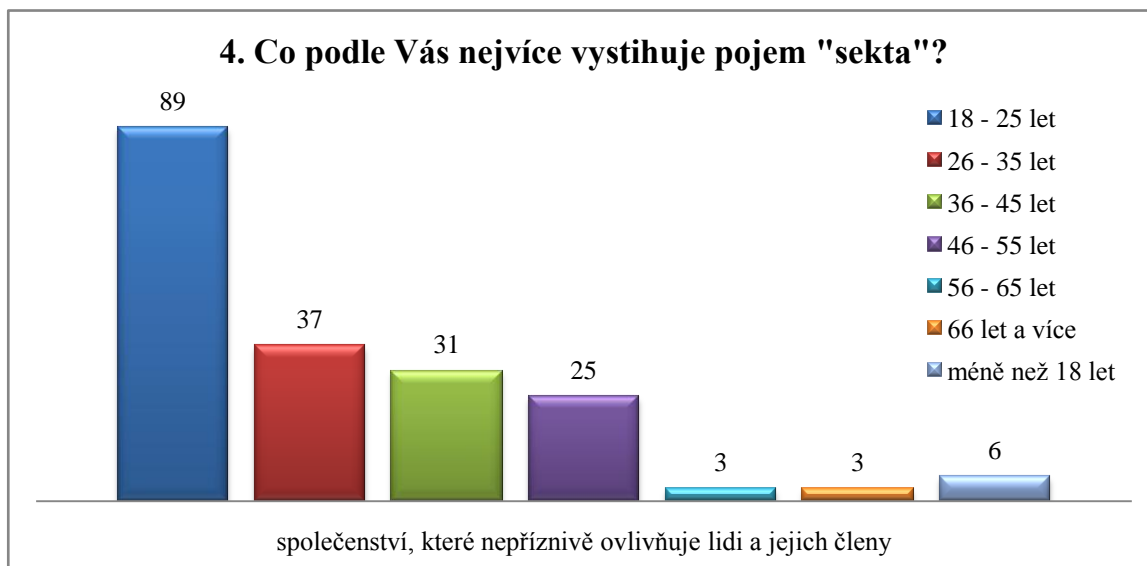
Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Z výše uvedeného grafu je zřejmé, že se první hypotéza **potvrdila**.

Navzdory častější odpovědi respondentů, jež odpovídali, že spíše neznají nikoho, kdo je členem nějakého hnutí (143 jedinců) graf ukazuje, že 47 žen oproti 32 mužům zná někoho, kdo je členem náboženského společenství.

2. Největší počet lidí, co se domnívají, že sekty či náboženská hnutí nepříznivě ovlivňují lidi a jejich členy, jsou ve věku 18–25 let.

Graf 18: Pravdivost hypotézy č. 2

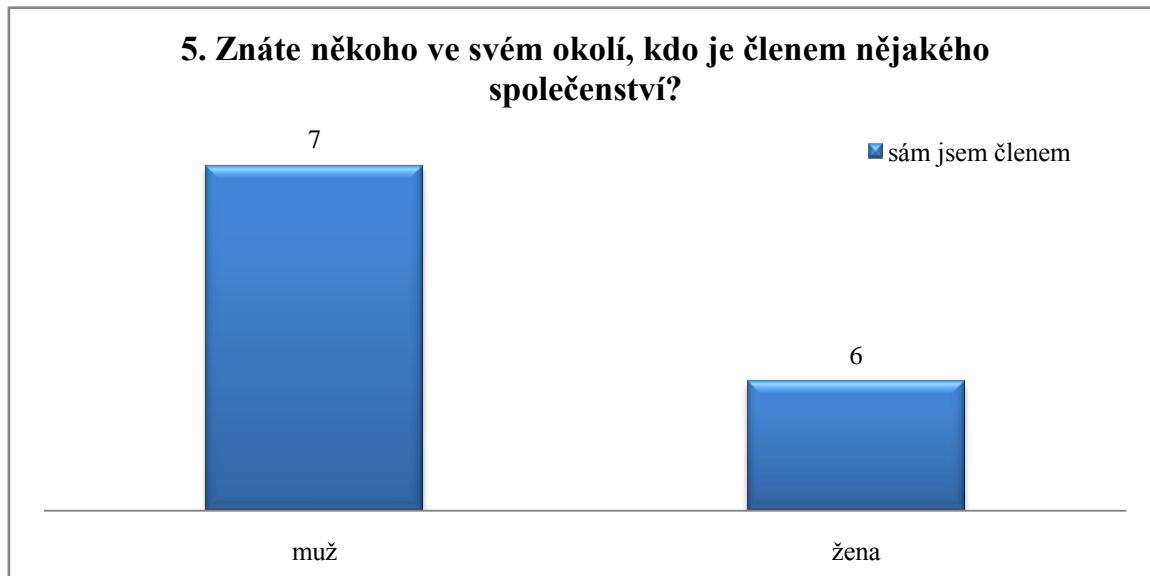
Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Tento graf druhou hypotézu **potvrzuje**.

Z grafu, který je výše uveden, je jasně patrné, že respondentů, kteří v dotazníku odpověděli, že sekta lze nejlépe vysvětlit jako společnosti, které nepříznivě ovlivňuje jedince a jejich členy, je nejvíce ve věku 18–25 let, přesněji 89 dotazovaných.

3. Spíše muži jsou členy nějakého společenství.

Graf 19: Pravdivost hypotézy č. 3

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Výše uvedený graf třetí hypotézu **potvrzuje**.

Graf znázorňuje pouze členy náboženských hnutí, kteří vyplnili dotazník, přičemž jde o sedm mužů a šest žen.

4. Z řad respondentů, kteří jsou členem nějakého společenství, je největší počet lidí s vysokoškolským vzděláním.

Graf 20: Pravdivost hypotézy č. 4

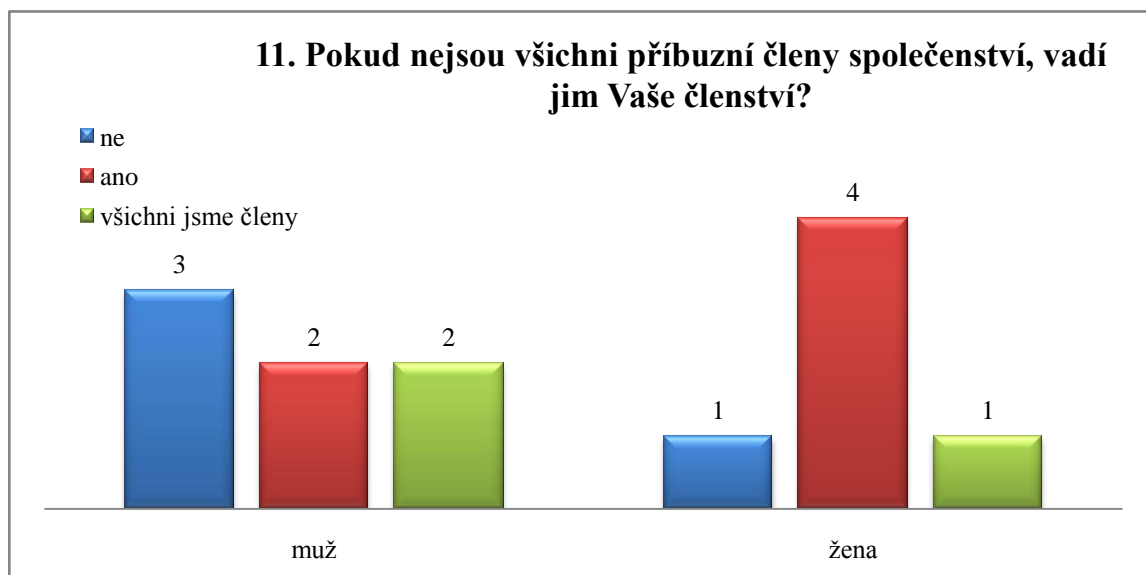
Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Tento graf čtvrtou hypotézu **vyvrací**.

Z grafu je viditelné, že častěji jak vysokoškolské vzdělání mají respondenti, kteří jsou členy náboženských hnutí, vzdělání středoškolské.

5. Respondenti, kteří jsou členem nějaké sekty či náboženského hnutí, mají převážně rodiny, které s nimi členství nesdílí a tato skutečnost jim vadí.

Graf 21: Pravdivost hypotézy č. 5

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Výše uvedený graf pátou hypotézu **potvrzuje**.

Respondenti jako celek tuto hypotézu potvrzují. Nýbrž z grafu je patrné, že samostatní muži mají spíše rodiny, kterým tato skutečnost nevadí, naopak ženy mají převážně příbuzné, kterým tento fakt vadí.

Tabulka 16: Ověření hypotéz

	HYPOTÉZA	Potvrzení/ Vyvrácení
1.	Spíše ženy znají někoho, kdo je členem nějakého společenství.	POTVRZENA
2.	Největší počet lidí, co se domnívají, že sekty či náboženská hnutí nepříznivě ovlivňují lidi a jejich členy, jsou ve věku 18–25 let.	POTVRZENA
3.	Spíše muži jsou členy nějakého společenství.	POTVRZENA
4.	Z řad respondentů, kteří jsou členem nějakého společenství, je největší počet lidí s vysokoškolským vzděláním.	VYVRÁCENA
5.	Respondenti, kteří jsou členem nějaké sekty či náboženského hnutí, mají převážně rodiny, které s nimi členství nesdílí a tato skutečnost jim vadí.	POTVRZENA

Zdroj: Autorka práce (vlastní výzkumné šetření)

Z výše uvedené tabulky je patrné, že většina předem stanovených hypotéz se potvrdila. Vyvrácena byla pouze jedna hypotéza, a to s míněním, že respondenti, kteří jsou členy nějakého společenství, mají nejčastěji vysokoškolské vzdělání.

ZÁVĚR

V teoretické části bakalářské práce autorka zpracovala nejdůležitější aspekty problematiky sektářství včetně vysvětlení souvisejících pojmů i charakteristiky vůdčích osobností a jejich umění psychické manipulace. V neposlední řadě autorka poukázala i na praktiky sekt s konkrétním popisem několika vybraných hnutí obecně označovaných za sektářské.

V další, praktické části práce jsou využity poznatky získané z kvantitativního výzkumu, který autorka provedla formou dotazníku. Dotazník byl vytvořený tak, aby z obecných otázek směřovaných na širokou veřejnost selektoval členy náboženských hnutí, kterým poté byly předloženy specifické otázky vedoucí ke zjištění, jak sekta ovlivnila jejich život. Empirického průzkumu se zúčastnilo celkem 235 respondentů, ze kterých se 13 přiznalo ke členství v náboženském společenství.

Ze zpracovaných odpovědí obecné části dotazníku, která se skládala z identifikačních otázek (pohlaví, věk, vzdělání) a otázek týkajících se zpracovávané problematiky (zkušenosti respondentů s projevy a iniciativou sekt) převážně vyplynulo, že, 57 % oslovených respondentů zná nějaké problematické sektářské společenství, přičemž se převážně jedná o hnutí Svědků Jehovových. Dále fakt, že nejčastěji se respondenti setkávají s iniciativou sekt prostřednictvím letáček a časopisů vnucovaných přímo na ulici nebo u domovních dveří. V neposlední řadě se autorka z první části dotazníku dozvěděla, že 83 % respondentů nahlíží na sektu jako na společenství, které nepříznivě ovlivňuje nejen život svých členů, ale i sociální pohodu ostatních občanů. Tento dílčí výsledek výzkumného šetření považuje autorka za zvlášť významný s vysokou informační hodnotou.

Následná část dotazníku už byla určena pouze pro členy některého z náboženských společenství. Autorku zde zajímaly konkrétní informace o jejich členství. Dotazovaní odpovídali na otázky, jakého společenství jsou členy, proč se k danému spolku připojili a v čem vidí největší přínos svého členství. U třinácti respondentů, kteří své členství v nějakém náboženském společenství přiznali, jsou výsledky následující: Sedm dotazovaných mužů a dvě ženy jsou členy náboženského hnutí Svědků Jehovových. Další dvě ženy jsou členkami Adventistů sedmého dne

a jedna žena Církve Ježíše Krista svatých posledních dnů. Poměr mužů a žen je tedy 7:6. Do uvedených spolků se respondenti dostali zejména oslovením cizími stoupenci hnutí a v menší míře přes své známé, kteří už sami členy jsou. Většina dotazovaných se k sektě připojili z důvodu obdobných názorů týkajících se víry, ale také i proto, že je ostatní členové přesvědčili. Tito muži a ženy jako největší přínos svého členství převážně vidí fakt, že mají někoho, kdo ji rozumí. Na otázku zda jsou blízcí příbuzní také členy hnutí a pokud ne, zda jim tato skutečnost vadí, nejčastěji respondenti z řad členů odpověděli, že rodina a další nejbližší příbuzní s nimi členství nesdílí a jejich členství jim vadí. Z dalších odpovědí je patrné, že se respondenti se svými stoupenci scházejí jednou či vícekrát do týdne, a na otázku zda v hnutí plní nějaký určitý úkol, odpovědělo jedenáct ze třinácti dotazovaných, že přispívají nejvíce snahou o šíření stejných názorů mezi širokou veřejnost, organizačními schopnostmi anebo finanční podporou.

Celkově lze tedy výsledek dotazníku shrnout následovně: Z dotazovaných více než 5 % obyvatel má zkušenost se členstvím v některém náboženském společenství, obecně označovaném jako sekta. I když se 83% většina respondentů, kteří osobní skutečnost se sektou nemají, domnívají, že sekty nepříznivě ovlivňují nejen život svých členů, přesto se formou letáků, tiskovin a osobních setkání s aktivními členy sekt setkávají a jsou potenciálními adepty pro život v sektě. Každý další člen se stane lovcem nových a nových oveček. Nevybírají si přednostně muže ani ženy, jejich hlavním argumentem je falešně naslouchat a dát lidem na životní křižovatce domnělou podporu porozumění, aby později mohli tyto oběti dokonale ovládnout.

Snažme se lidem v těžkých krizových situacích lépe rozumět, aby nemuseli vyhledávat porozumění v pochybných společenstvích sekt, které nejenom, že ve svém důsledku nepomohou, ale jejich "pomoc" může vyústit i v tragédii tak, jako se tomu stalo například v Jonestownu, kde spáchalo 913 členů sekty včetně matek s nejmenšími dětmi hromadnou sebevraždu.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

ABGRALL, Jean-Marie. *Mechanismus sekt.* Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-774-7.

BARRETT, David V. *Sekty, kulty, alternativní náboženství.* Praha: EKON, 1998. ISBN 80-240-0066-0.

BÜCHNEROVÁ, Barbara. *Co máme vědět o sektách.* Praha: Amulet, 1999. ISBN 80-86299-02-3.

BLAŽEK, Roman, Vratislav POKORNÝ a Jana TELCOVÁ. *Nebezpečí sekt.* Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2002. ISBN 80-86568-07-5.

BLAŽEK, Radek. *Destruktivní náboženské kulty na území ČR a jejich náborové metody v porovnání s vybranými obchodními společnostmi.* Pardubice, 2009. Diplomová práce. Filozofická fakulta, Univerzita Pardubice.

HASSAN, Steven. *Jak čelit psychické manipulaci zhoubných kultů.* Brno: Nakladatelství Tomáše Janečka, 1994. ISBN 80-85880-03-2.

KONEČNÝ, Petr. *Sekta.* Plzeň: Econpress, 2000.

MOYANO, Antonio Luis. *Sekty – skrytá hrozba současnosti.* Frýdek-Místek: Alpress, 2011. ISBN 978-80-7362-882-6.

NAZERE-AGA, Isabelle. *Nenechte sebou manipulovat.* Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-256-4.

PARTRIDGE, Christopher et al. *Encyklopedie nových náboženství.* Praha: Euromedia Group, 2006. ISBN 80-242-1605-1.

PORTERFIELDOVÁ, Kay Marie. *O sektách.* Praha: Lidové noviny, 1997. ISBN 80-7106-233-2.

WIEBEUS, Hans-Otto. *Sekty a lovci duší.* Plzeň: Nava tisk, 2006. ISBN 80-7211-224-4.

Seznam použitých internetových zdrojů

Indoktrinace. In: *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online] Česká republika (Praha): Wikipedie vyhledání, 4. 2. 2013, poslední úpravy 4. 12. 2012 [cit. 2013-02-04]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Indoktrinace>

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Seznam tabulek

Tabulka 1: Rozdíly mezi sektou a církví	16
Tabulka 2: Statistické znázornění otázky č. 1	51
Tabulka 3: Statistické znázornění otázky č. 2	52
Tabulka 4: Statistické znázornění otázky č. 3	53
Tabulka 5: Statistické znázornění otázky č. 4	54
Tabulka 6: Statistické znázornění otázky č. 5	55
Tabulka 7: Statistické znázornění otázky č. 6	56
Tabulka 8: Statistické znázornění otázky č. 7	57
Tabulka 9: Statistické znázornění otázky č. 8	58
Tabulka 10: Statistické znázornění otázky č. 9	59
Tabulka 11: Statistické znázornění otázky č. 10	60
Tabulka 12: Statistické znázornění otázky č. 11	61
Tabulka 13: Statistické znázornění otázky č. 12	62
Tabulka 14: Statistické znázornění otázky č. 13	63
Tabulka 15: Statistické znázornění otázky č. 14	64
Tabulka 16: Ověření hypotéz	70

Seznam Grafů

Graf 1: Ženský výzkumný vzorek	49
Graf 2: Mužský výzkumný vzorek	50
Graf 3: Grafické znázornění otázky č. 1	51
Graf 4: Grafické znázornění otázky č. 2	52
Graf 5: Grafické znázornění otázky č. 3	53
Graf 6: Grafické znázornění otázky č. 4	54
Graf 7: Grafické znázornění otázky č. 5	55
Graf 8: Grafické znázornění otázky č. 6	56
Graf 9: Grafické znázornění otázky č. 7	57

Graf 10: Grafické znázornění otázky č. 8	58
Graf 11: Grafické znázornění otázky č. 9	59
Graf 12: Grafické znázornění otázky č. 10	60
Graf 13: Grafické znázornění otázky č. 11	61
Graf 14: Grafické znázornění otázky č. 12	62
Graf 15: Grafické znázornění otázky č. 13	63
Graf 16: Grafické znázornění otázky č. 14	64
Graf 17: Pravdivost hypotézy č. 1	65
Graf 18: Pravdivost hypotézy č. 2	66
Graf 19: Pravdivost hypotézy č. 3	67
Graf 20: Pravdivost hypotézy č. 4	68
Graf 21: Pravdivost hypotézy č. 5	69

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Dotazník	I
Příloha B – Fotografie zakladatelů	IV

Příloha A – Dotazník

DOTAZNÍK
Členství ve společenství

Pohlaví:

- žena
- muž

Věk:

- méně než 18
- 18–25
- 26–35
- 36–45
- 46–55
- 56–65
- 66 a více

Nejvýše dosažené vzdělání:

- ZŠ
- SOU
- SOU s maturitou
- SŠ
- VOŠ
- VŠ

1. Setkali jste se někdy s nějakou sektou (společenstvím)?

- ano
- ne

2. Pokud ano, jak se toto společenství nazývalo?

.....

3. Pokud se Vás stoupenci nějaké sekty pokoušeli oslovit, jakým nejčastějším způsobem?

- zvonění u vchodových dveří
- vhazované letáčky do schránek
- oslovování s časopisy či letáčky na ulicích
- pomocí internetu či spamů do mailových schránek
- nepokoušeli

4. Co podle Vás nejvíce vystihuje pojem "sekta"?
- neškodné společenství lidí se stejnými hodnotami a prioritami
  - společenství, které nepříznivě ovlivňuje lidi a jejich členy
  - nevím, co si pod tímto pojmem představit
5. Znáte někoho ve svém okolí, kdo je členem nějakého společenství?
- ano
  - ne
  - sám jsem členem

Dále pokračujte pouze, pokud jste členem nějakého společenství:

6. Jakého společenství jste členem?
- .....
7. Jak jste se do společenství dostal/a?
- sám jsem se chtěl ke společenství připojit
  - jiní stoupenci mě oslovili
  - přes známé, kteří jsou členem
  - dočetl jsem se o společenství na internetu
  - jinak .....
8. Proč jste se rozhodl/a stát členem tohoto společenství?
- mají stejné hodnoty a priority
  - mají stejné názory týkající se víry
  - přesvědčili mě ostatní členové
  - líbí se mi, jak tráví volný čas
  - jinak .....
9. Co je podle Vás největším přínosem Vašeho členství?
- mám někoho, kdo mi rozumí
  - jsem nějak užitečná/ý
  - mám jak trávit volný čas
  - jinak .....
10. Je Vaše nejbližší rodina také členem společenství?
- ano, všichni nejbližší
  - ano, jen z části
  - ne, jsem z rodiny jediná/ý

11. Pokud nejsou všichni příbuzní členy společenství, vadí jim Vaše členství?

- ano
- ne
- všichni jsme členy

12. Jak často se s ostatními členy společenství scházíte?

- vícekrát do týdne
- 1x do týdne
- 1x za 14 dní
- 1x do měsíce

13. Máte nějaký určitý úkol ve společenství, či přispíváte něčím do spolku?

- ano
- ne

14. Pokud ano, jak se tato pomoc projevuje?

- organizačními schopnosti ve spolku
- finančními příspěvky
- snahou o šíření stejných názorů ostatním ve společnosti
- ničím zvláštním nepřispívám
- jinak .....

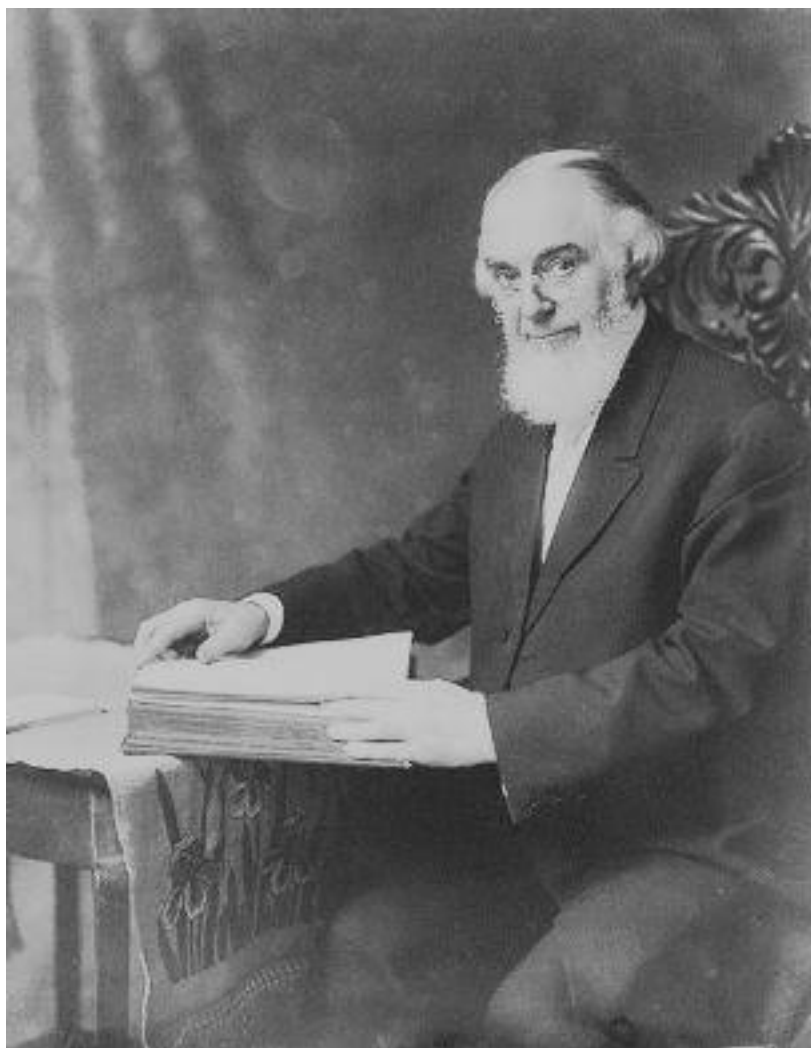
Příloha B – Fotografie zakladatelů

Joseph Smith – Církev Ježíše Krista svatých posledních dnů

William Miller – Adventisté sedmého dne

Charles Taze Russell – Svědkové Jehovovi

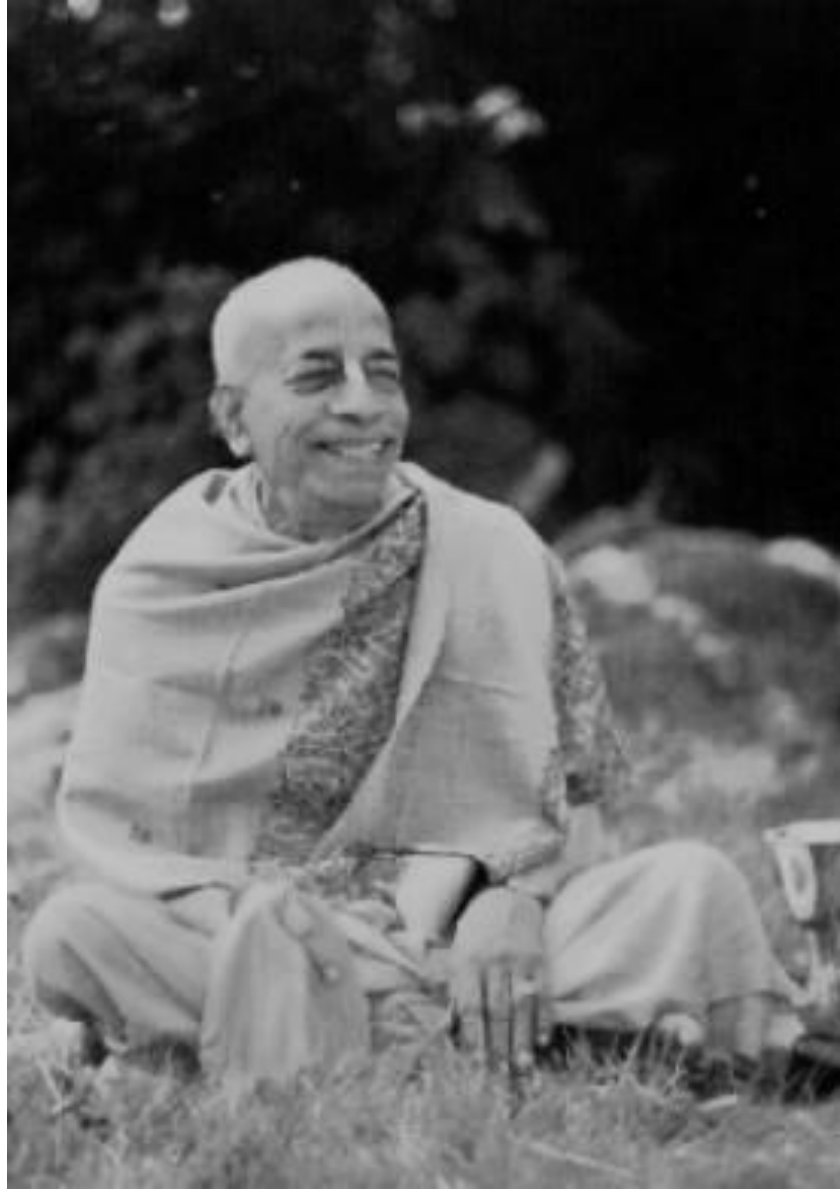

Sun Myung Moon s choti Hakja – Moonisté

Jim Jones – Svatyně lidu

Bhaktivédanta Svámí Prabhupáda – Haré Kriřna

Aleister Crowley - Satanismus

Lafayette Ronadl Hubbard - Scientologie

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE:

Jméno a příjmení autora: Veronika Beranová

Studijní program: Specializace v pedagogice (B7507)

Obor: Vzdělávání dospělých (7501R022)

Forma studia: prezenční studium

Název práce: Psychická manipulace členů sekt

Rok: 2013

Počet stran textu: 61

Celkový počet stran příloh: 11

Počet titulů českých použitých zdrojů: 12

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 1

Vedoucí práce: PhDr. Marie Vacínová, CSc.